

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למדעי החברה - בית הספר למדיניות ציבורית

תכנית המצטיינים למוסמך במדיניות ציבורית

קורס מס' 59732: ניתוח מדיניות מתקדם תשע"ג

מה לעשה כשאהיה גדול/ה?

ייעוץ לצעירים בבחירת תחום לימודים

מוגש לשר הכלכלה, ח"כ נפתלי בנט

ושר החינוך, ח"כ הרב שי פירון

שם: נועה בלומנטל

תאריך: 10/7/2013

מוגש ל: ד"ר ענת גופן, מר רן כהן, גבי ענבל הקמן

ניתן ליצור קשר עם המחברת בדוא"ל: noajblum@gmail.com

תוכן עניינים

4	תקציר מנהלים
5	רקע
11	חלופות
11	חלופה א' – סובסידיה לסדנאות "קרוב לבית"
13	חלופה ב' – מימון תואם להרחבת תכנית "הישגים"
14	חלופה ג' – תמרוץ יזמות לייעוץ מבוסס טכנולוגיה
15	ניתוח החלופות
16	הערכת החלופות
18	המלצת המדיניות
19	נספח אסטרטגי
25	ביבליוגרפיה
29	נספחים
29	נספח א' – עלות החלפת החוג לסטודנט ולמדינה
35	נספח ב' – עלות החלופות
37	נספח ג' – ניתוח רגישות
39	נספח ד' – תועלת החלופות
40	נספח ה' – מיפוי השחקנים

תקציר מנהלים¹

כ-27% מהסטודנטים לתואר ראשון מחליפים את תחום לימודיהם לאורך התואר. עלות החלפה זו למשק מסתכמת בלמעלה ממיליארד ש"ח בשנה. ייעוץ והכוונה לפני בחירת תחום הלימודים מצמצמים את הסיכוי להחלפת החוג, אולם מעטים מהסטודנטים-לעתיד פונים לייעוץ. מוצע לחזק את התשתית הקיימת של תכנית "הישגים", תכנית לאומית להרחבת הנגישות להשכלה גבוהה, שפועלת במרכזי הצעירים ברחבי הארץ ומעניקה לצעירים ליווי, ייעוץ והכוונה אקדמית, באמצעות מימון תואם (matching) של משרד הכלכלה עד לגובה של 5 מיליון ש"ח בשנה. מימון זה יאפשר מתן ייעוץ לכ-16% מהצעירים שפונים להשכלה גבוהה וצפוי לצמצם את אחוז מחליפי החוגים בשיעור של כ-3% ולחסוך למשק כמעט 30 מיליון ש"ח בשנה.

¹ ברצוני להודות לכל מי שהקדיש מזמנו ושוחח איתי על הנושא – חיים אבקסיס, גליה גרנות, עמיצור דמרי, אהרון דקל, גד יאיר, רועי כהן, הדר לביא, אמוץ סלע, רונית עמית, נעמי פרוינד, בני פרצלן, אלכס ריף, אשר שטרית, יובל שפיר ורוני שניצר; תודה לשלומית וולך על הרעננות והחדשנות בחשיבה על הנושא שתרמה לניתוח הבעיה בתחום; תודה לענבל הקמן על ההשקעה במיילים ארוכים ומפורטים ועל הרוח הגבית החזקה שיצרה התלהבותה מהנושא; תודה מיוחדת נתונה לפרופ' איתמר גתי, על ארוחות הצהריים המשותפות המרתקות והזמן הרב שהקדיש לי.

רקע

בחירת תחום לימודים ומקצוע הינה אחת ההחלטות החשובות בחיי הפרט ומשפיעה על רווחתו הנפשית, החברתית והכלכלית. צעירים רבים מתקשים בקבלת החלטה זו, הן בשל מגוון האפשרויות הקיימות כיום מבחינת מקצועות, חוגי לימוד, מסלולי הכשרה ומוסדות לימוד, הן בשל השיקולים הרבים שצריך לקחת בחשבון, והן בגלל אי-הוודאות לגבי העתיד של עולם העבודה.² מחקר שנערך באוניברסיטה העברית בשנת 2006 מצא כי 27.3% מהסטודנטים מחליפים את חוג לימודיהם במהלך התואר הראשון.³ רוב הסטודנטים שהחליפו חוג עשו זאת אחרי שנה או פחות, אולם מיעוט לא מבוטל מהסטודנטים סיימו את לימודיהם בחוג ופנו לתואר ראשון נוסף.

לוח 1: תקופת הלימודים בחוג הלימוד הראשי הקודם של הסטודנטים שהחליפו חוג לימוד בעבר⁴

תקופת הלימודים	אחוז מתוך מחליפי החוגים
סמסטר או פחות	42.8%
שנה	43.9%
שנתיים ויותר	4.7%
סיים	8.6%

מהפך הפסיכולוגי, השלכות שינוי החוג נעות מחוסר שביעות-רצון, חרטה, תחושת תסכול, כישלון, בזבוז זמן וחוסר שייכות חברתית בחוג החדש, דרך עומס רב יותר במהלך המשך הלימודים וכלה בהארכת הזמן לקבלת התואר. מהפך הכלכלי, כל הארכה של זמן הלימודים מהווה נטל כלכלי הן על הסטודנט ומשפחתו, הן על מוסד הלימודים אשר מקבל מימון מופחת בעבור סטודנט זה, והן על המדינה אשר תומכת ישירות בסטודנטים על ידי השתתפות בשכר הלימוד, ומתן מלגות והנחות בשירותים החברתיים. כמו כן, ישנה עלות עקיפה, אולם משמעותית, שנובעת מעיכוב בכניסה של כוח אדם מיומן לשוק העבודה. השלכות שינוי החוג תלויות במועד השינוי - ככל ששינוי החוג נעשה בשלב לימודים מתקדם יותר, כך עלות השינוי תעלה בכל המימדים שצוינו לעיל. עלות החלפת החוגים למשק מסתכמת ב-1,031,400,000 ₪ (ראו לוח 2; לפירוט ראו נספח א'):

² שביב, מרב, בינשטיין, נועה, סטון, ארי, פודם אורנן, (2013), **פלורליזם ושוויון הזדמנויות בהשכלה גבוהה – הרחבת נגישות האקדמיה לערבים, דרוזים וצ'רקסים בישראל**, דו"ח הצוות המקצועי של הועדה לתכנון ותקצוב, המועצה להשכלה גבוהה, עמ' 48; גתי, איתמר, ורצברגר, דנה, אסולין-פרץ, ליסה וגדסי, ראומה, (2012), **סיוע לצעירים בישראל לקראת השתלבות תעסוקתית: מיפוי מאפיינים וצרכים**, דוח סיכום למחקר עבור קרן גנדיר, האוניברסיטה העברית, ירושלים.

³ גדרון, מלכה תמר, (2006), **הקשר בין אי-החלטיות לבין החלפת תחום לימודים בקרב סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה**, עבודת גמר לתואר שני, בהנחיית פרופ' איתמר גתי, החוג לחינוך, המגמה לפסיכולוגיה חינוכית וקלינית של הילד, האוניברסיטה העברית בירושלים, עמ' 25.

⁴ שם, 47.

לוח 2: העלות המשקית של החלפת החוגים בשנה

סך הכל	עקיף	ישיר	
מדינה	אובדן הכנסה ממיסים (מס הכנסה) - ₪ 53,293,206	תקצוב שכר לימוד - 244,626,889 ₪	297,920,095 ש"ח
סטודנט	עלות אי הכנסה - 529,247,711 ש"ח	עלות שכר לימוד - 204,214,915 ₪	733,462,626 ש"ח
סך הכל	₪ 582,540,917	₪ 448,841,804	1,031,382,721 ש"ח

הסיבות הנפוצות ביותר להחלפת חוג הן: אי-התאמה של הלימודים בחוג לציפיות הסטודנט או חוסר עניין; אי-התאמה של החוג לשאיפות, לאישיות או ליכולות של הסטודנט; ותחילת לימודים בחוג מבלי שיהיה בטוח מה ברצונו ללמוד.⁵ כלומר, החלפת החוג נובעת בעיקר מחוסר ידע של הסטודנט לגבי עצמו ולגבי תחום הלימודים. כמו כן, נמצא כי קיים קשר שלילי בין השקעה בתהליך קבלת ההחלטה לבין הסיכוי להחלפת חוגים. באופן גורף, סטודנטים שהחליפו חוג לימוד התייעצו עם פחות גורמים בעת תהליך בחירת חוג לימודיהם, ביחס לעמיתיהם שלא החליפו חוג לימוד (ראו לוח 3). כרבע מהם לא התייעצו כלל טרם בחירתם, גם לא עם גורמים לא-מקצועיים בעלי נגישות גבוהה יחסית (כגון חברים ואתרי אינטרנט).⁶

לוח 3: הגורמים המרכזיים (באחוזים) בהם נועצו הסטודנטים בעת בחירת חוג לימודיהם⁷

גורם (ניתן היה לסמן יותר מתשובה אחת)	סטודנטים שהחליפו חוג	סטודנטים שלא החליפו חוג
מכרים/חברים/קרובי משפחה	61.4%	74.5%
סטודנטים לשעבר בחוג הרלוונטי	41.0%	49.2%
אתר האינטרנט של מוסד הלימודים	19.5%	36.8%
שנתון מוסד הלימודים	20.1%	32.2%
אף אחד	22.5%	14.2%
מרצה/אדם שעובד בתחום	15.7%	15.1%
יום פתוח במוסד הלימודים	5.1%	17.8%
מזכירת החוג	8.9%	10.5%
יועץ לבחירת תחום לימודים	5.8%	7.6%
אתרי אינטרנט ליעוץ לימודים	1.4%	7.7%

⁵ גדרון, 25.

⁶ שם, 5-34.

⁷ שם, 50, מעובד מתוך לוח 11.

עוד נמצא כי החלפת החוג שכיחה יותר בקרב סטודנטים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך מאשר סטודנטים ממעמד סוציו-אקונומי גבוה (ראו לוח 4). ממצא זה בולט בחשיבותו לאור העלות הכלכלית הכרוכה בהחלפת החוג. לפי גדרון (2006), הסיבה לכך נעוצה, ככל הנראה, בחוסר ידע וחשיפה מספקים לתחומים הנלמדים ולאופי הלימודים בהשכלה הגבוהה.⁸

לוח 4: הבדלים במצב הסוציו-אקונומי של סטודנטים שהחליפו חוג וסטודנטים שלא החליפו חוג⁹

לא החליפו חוג	החליפו חוג	
47.3%	56.7%	מצב סוציו-אקונומי נמוך
52.7%	43.3%	מצב סוציו-אקונומי גבוה

אחת הדרכים לסייע לצעירים לקבל החלטה בנוגע לבחירת תחום לימודים ומקצוע, הינה באמצעות ייעוץ שבמסגרתו מקדיש הצעיר זמן ומחשבה בחקירה מעמיקה של שאיפותיו ויכולותיו (ידע לגבי עצמו), כמו גם תחומי הלימוד, תכניהם ודרישותיהם (ידע לגבי החוג). תהליך בחירה מסוג זה מוביל ליותר שביעות-רצון ולפחות חרטה בנוגע לבחירה האקדמית והמקצועית ואף משפר את ההחלטות התעסוקתיות של הצעירים בעתיד.¹⁰ יש לציין כי גם אם עבור סטודנטים מסוימים החלפת החוג הנה תהליך כמעט בלתי-נמנע כיוון שהם זקוקים לחוויה האישית של הלימודים בחוג לצורך קבלת החלטה מושכלת, הרי שהתייעצות עם מגוון של גורמים צפויה לסייע גם להם בקבלת החלטה המותאמת יותר ליכולותיהם ורצונותיהם וצפויה להפחית את שיעור החלפות החוגים או לכל הפחות לקצר את הזמן הדרוש להבין שברצונם להחליף חוג ובכך להפחית את עלות ההחלפה.¹¹

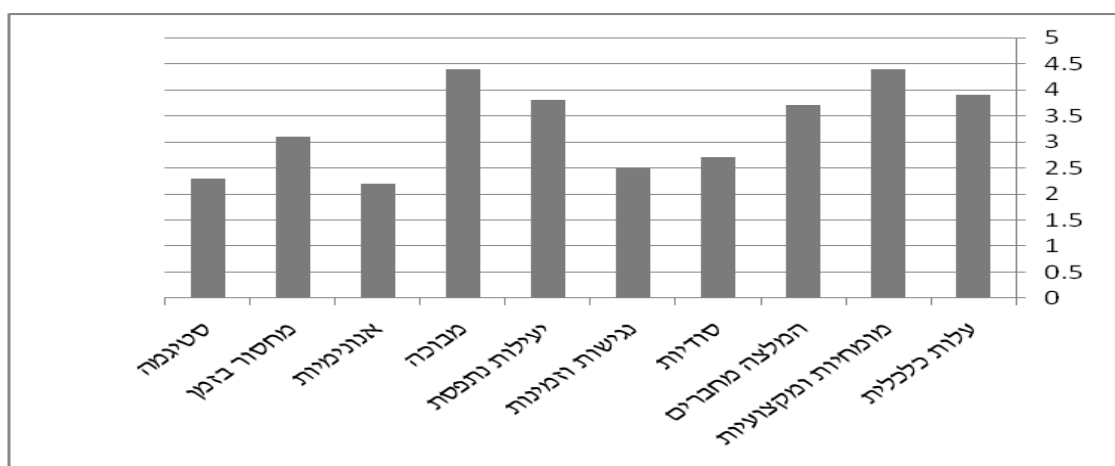
במחקרם של גתי ואח', שמיפה את המאפיינים והצרכים של צעירים בבואם לבחור מסלול לימודים ומקצוע, ציינו כל משתתפי המחקר שהם מוטרדים מהשאלה "מה אעשה כשאהיה גדולה"? , כאשר מעל מחציתם (55%) ציינו שמוטרדים במידה רבה מאוד. יתר על כן, מרביתם ציינו שהבחירה קשה להם (85%). למרות זאת, רק כמחצית (47%) ציינו שהיו מעוניינים לקבל סיוע בבחירה.¹² בפועל, רק אחוז נמוך מהצעירים פונים לקבל ייעוץ מקצועי כלשהו.¹³

נראה אם כן ששיעור הזקוקים לסיוע גבוה משמעותית משיעור אלה הפונים לקבלתו. הפער בין מספר הצעירים שפונים לייעוץ לבין מספר הצעירים שהתנהגותם מצביעה על חרטה על ההחלטה שקיבלו,

⁸ שם, 35.
⁹ שם, 48, מעובד מתוך לוח 7.
¹⁰ שם, 15.
¹¹ שם, 41.
¹² גתי ואח', 2012, 16.
¹³ גתי ואח', 2012, 4; גדרון, 50.

משקף בעיה בתהליך קבלת ההחלטה לגבי תחום לימודים ומקצוע בקרב צעירים רבים.¹⁴ לוח 5 מציג את השיקולים השונים המשפיעים על הפנייה לגורם סיוע. ניתן לראות ששיקולי העלות הכלכלית, מומחיות ומקצועיות, המלצה מחברים, יעילות נתפסת, ומבוכה מהפניה הם השיקולים הבולטים ביותר שמשפיעים על הבחירה בגורם ייעוץ מסוים על פני אחרים.¹⁵

לוח 5: השיקולים המשפיעים על הפניה לגורם סיוע בקרב צעירים שעדיין לא החלו ללמוד (1 = כלל לא ישפיע, 5 = ישפיע במידה רבה מאוד)¹⁶

נוצר מעין כשל שוק:¹⁷ מצד הביקוש, שיעור הזקוקים לסיוע גבוה משמעותית משיעור אלה הפונים לקבלתו. צעירים לא מודעים לחשיבות קבלת ההחלטה או מהי הדרך הטובה ביותר להתמודד עם הקושי שלהם וגם לא לאילו גורמי סיוע עליהם לפנות.¹⁸ רבים מהם משקיעים אלפי שקלים בקורסי פסיכומטרי ושיפור בגרויות על מנת להתקבל למוסד להשכלה גבוהה, עוד לפני שהחליטו מה היו רוצים ללמוד,¹⁹ אך מעטים משקיעים בתהליך ייעוץ שבו יבינו מה הם רוצים ויכולים ללמוד. מצד ההיצע, עלות ייעוץ תעסוקתי במרבית מכוני הייעוץ היא כ-1,500 ₪ והיעילות (לפחות זו הנתפסת) של הייעוץ נמוכה. רבים ממכוני הייעוץ הקיימים מציעים מוצר גנרי הכולל יום אחד ובו שיחה מקדימה, מבחנים ושיחת סיכום, שאינם תואמים את מוקדי הקושי של הצעירים (מחסור במידע לגבי עצמי, תחום הלימודים והתהליך עצמו).²⁰

¹⁴ גתי, איתמר ומאירס, אליענה, (2003), "גולשים בים המידע: צרכים ומאפיינים של מתלבטים בבחירת מסלול לימודים ומקצוע באינטרנט", **אדם ועבודה**, 12, עמ' 16.

¹⁵ גתי ואח', 2012, עמ' 12.

¹⁶ שם, מעובד מתוך תרשים 5, עמ' 12.

¹⁷ שיחה עם שלומית וולך, מייסדת "מקדמיה" - ארגון המסייע לצעירים בבחירת מסלול לימודים באמצעות סדנאות, 4.6.2013.

¹⁸ גתי ואח', 2012, עמ' 15.

¹⁹ שיחה טלפונית עם רועי כהן, סמנכ"ל "היי-קיו" (3.6.2013), ואמוץ סלע, מנכ"ל "קידום" (13.5.2013).

²⁰ פגישה עם יובל שפיר, מייסד ומנכ"ל "i Decide" - המרכז להכוונה מקצועית ויו"ר איל"ת - האגודה הישראלית לייעוץ תעסוקתי, 17.6.2013.

המדינה מסבסדת באופן משמעותי את ההשכלה הגבוהה מתוך הנחה שהתועלת שתצמח למשק מכח האדם המשכיל תחזיר את ההשקעה בתוספת כלשהי בטווח הארוך, אולם הסבסוד של תהליך בחירת תחום הלימודים עודנו מצומצם ומוגבל. היחידה להכוונת חיילים משוחררים מעניקה לכלל הצעירים המשוחררים שוברים לייעוץ מוזל בעלות של 762 ש"ח ו-1,000-2,000 שוברים לייעוץ בעלות של 50 ₪ בארבעה מכונים שעמדו במכרז. אולם השוברים לא ממומשים במלואם - הפניה לקבלת השובר מסורבלת והשירות ניתן רק בערים ירושלים, חיפה, תל-אביב, טבריה ובאר-שבע, רמת-גן ונתניה.²¹ חלק מהרשויות המקומיות יוזמות וממנות סדנאות הכוון תעסוקתי באמצעות חברת "i Decide" - המרכז להכוונה מקצועית" אולם מדובר ביוזמות ספוראדיות.²²

בשנת 2002 הוקמה תכנית "הישגים", תכנית להרחבת הנגישות להשכלה גבוהה בקרב בני הפריפריה ובשנים האחרונות החלה להפעיל רכזי השכלה במרכזי צעירים בפריפריה. רכזי "הישגים" מעניקים הכוון, ליווי, ייעוץ אישי ותמיכה בבחירת תחום ומוסד לימודים. כמו כן, הם מספקים מידע על המוסדות האקדמיים המוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה (מכאן ואילך: מ"ג) ועל מסלולי הלימוד המוצעים בהם, ומפנים לנציגי המוסדות, לסוירים ולימים פתוחים. בחלק מהמרכזים מתנדבים סטודנטים בני היישוב שיכולים לשתף בחוויות, בהמלצות ובטיפים.²³ בהדרגה צברה התכנית שותפים והתרחבה וכיום היא פועלת ב-45 מרכזי צעירים בפריפריה ומסייעת לכ-3,000 סטודנטים חדשים בכל שנה להצטרף לספסלי האקדמיה ולמכינות הקדם-אקדמיות.²⁴ לאחרונה אף הוחלט על הקצאת משאבים נוספים להרחבת התכנית במגזר הערבי,²⁵ אך עדיין ישנם ישובים רבים בהם התכנית לא פועלת.

ההכוונה האקדמית והמקצועית בחו"ל מתרחשת בעיקר במערכת החינוך העל-יסודית ובמערכת ההשכלה הגבוהה. במרבית מדינות אירופה משולבת ההכוונה האקדמית והמקצועית בבתי-הספר העל-יסודיים באמצעות פגישות עם יועצים בבתי-הספר וכחלק מתוכנית הלימודים. ההכוונה נעשית כחלק ממתן כלים ללמידה מתמדת לאורך החיים כגון חקירה, אינטגרציה של המידע וקבלת החלטות, ובמסגרת ראייה כוללת של פיתוח ההון האנושי במדינה.²⁶ בארה"ב קיימת תשתית להכוונה בבחירת תחום לימודים

²¹ אתר משרד הביטחון - <http://hachvana-ivchunim.org.il/>, תאריך אחזור: 23.6.2013

²² כמו למשל בצפת, כרמיאל, נתניה, רמלה, קרית מלאכי ועוד - http://www.idecide.co.il/?page_id=37, תאריך אחזור: 3.7.2013

²³ תכנית הישגים, ייעוץ וליווי אישי - <http://www.hesegim-program.org.il/?CategoryID=164>, תאריך אחזור: 23.6.2013

²⁴ שם.

²⁵ שביב ואח'.

²⁶ Sultana, Ronald G., (2004), *Guidance Policies in the Knowledge Society – Trends, Challenges and Responses across Europe*, A CEDEFOP Synthesis Report, European Center for the Development of Vocational Training: Belgium. P. 41-49. במספר מדינות אף משלבים במערך הלימוד שיחות עם הורים, בוגרי בית הספר, נציגי עסקים וארגונים אחרים וביקורים במקומות עבודה מגוונים על מנת להכיר לתלמידים תחומים שונים. OECD, (2004), *Career Guidance – A Handbook For Policy Makers*, OECD Publications: France, p. 15-16

ומקצוע באמצעות ייעוץ אישי בכיתה י"ב.²⁷ כמו כן, במרבית האוניברסיטאות והמכללות ניתנים שירותי ייעוץ אקדמי אישי, בעיקר במהלך שנת הלימודים הראשונה והשנייה, שכן לרוב מתקבלת ההחלטה לגבי תחום הלימודים לקראת השנה השלישית ללימודים.²⁸

הכוונה במהלך הלימודים בבתי הספר העל-יסודיים בישראל פחות יעילה מאשר בחו"ל משום שמרבית הסטודנטים בארץ מתחילים ללמוד רק לאחר השירות הצבאי והלאומי, טיול בחו"ל ועבודה של מספר חודשים לפחות. מרחק הזמן של 2-6 שנים מסיום הלימודים מורה כי יהיה זה עדיף להפעיל תכנית בסמיכות רבה יותר לקבלת ההחלטה לגבי תחום הלימודים. גם הכוונה במהלך שנת הלימודים הראשונה תהיה פחות רלוונטית לישראל, כי הבחירה נעשית כבר עם ההרשמה למוסד הלימודים ולפני תחילתם. בחלק מהמוסדות האקדמיים בארץ ניתן שירות ייעוץ חינוכי או מוזל לסטודנטים אולם מתן ייעוץ לאחר תחילת הלימודים הינו מאוחר מדי. יתר על כן, המוסד האקדמי אינו נטול-פניות מפני שיש לו אינטרס לשמר את הסטודנטים אצלו ולצמצם את סל האפשרויות העומדות לרשות הסטודנט לתחומים הנלמדים באותו מוסד. עם זאת, בישראל ישנה נקודת זמן ייחודית ואופטימלית להתערבות, והיא תקופת הביניים הנפוצה בין השירות הצבאי/לאומי (או הטיול לחו"ל) לבין הלימודים שלרוב מנוצלת להשלמת בגרויות ופסיכומטרי. לאורך זמן, יש להטמיע את הייעוץ וההכוונה כחלק אינטגרלי מאותו פרק זמן, בדיוק כמו קורס הפסיכומטרי.

הבעיה נעוצה אם כן ב"כשל השוק" שתואר לעיל – ביקוש נמוך לייעוץ והכוונה שנובעים מחוסר מודעות הצעירים לחשיבות תהליך קבלת ההחלטה עבורם, והיצע מצומצם שאינו מתאים לצרכי הצעירים ואינו נגיש עבור מרביתם. גתי ואח' מצביעים על כמה כיוונים לגיבוש מדיניות שתסייע לצעירים בקבלת החלטה לגבי תחום לימודים: (א) הגברת מודעות הצעירים לחשיבות תהליך קבלת ההחלטה, לצורך הכללי בהכוונה ובייעוץ ולכלים שעומדים לרשותם. (ב) התאמת שירותי הייעוץ התעסוקתי הקיימים למאפייניהם וצרכיהם של הצעירים. (ג) הצורך בפיתוח שירותים חדשניים ושדרוג שירותים קיימים, כולל כלים אינטראקטיביים לסיוע עצמי באינטרנט. כל אלה צפויים להגדיל את מספר הצעירים הפונים לקבלת ייעוץ והכוונה אקדמיים במטרה לסייע להם לקבל החלטות מושכלות יותר לגבי עתידם האקדמי והמקצועי ולהקטין את התחלופה במסלולי ההשכלה הגבוהה.²⁹

²⁷ וייסברג, הילה, *מה תרצו להיות כשתהיו גדולים? הצעירים מתקשים לבחור מקצוע*, דה-מרקר, <http://www.themarker.com/career/1.1845004>, תאריך פרסום: 18.10.2012, תאריך אחזור: 30.3.2013.

²⁸ Cuseo, Jon, (2005), "'Decided', 'Undecided', and 'In Transition': Implications for Academic Advisement, Career Counseling and Student Retention", in: Feldman, Robert S., (ed), *Improving the First Year of College: Research and Practice*, Lawrence Erlbaum Associates: New Jersey, USA. p. 27-50

²⁹ גתי, איתמר, ורצברגר, דנה, אסולין-פרץ, ליסה וגדסי, ראומה, (2012), *סיוע לצעירים בישראל לקראת השתלבות תעסוקתית: מיפוי מאפיינים וצרכים*, מחקר עבור קרן גנדיר, עמ' 18; שביב ואח', עמ' 86.

חלופות

לאור כל האמור לעיל, החלופות המוצעות מוכוונות להגדלת היצע הייעוץ לצעירים ושיפור איכותו, תוך מתן דגש לשיקולים שהוצגו כמשפיעים על החלטת הצעיר לגשת לייעוץ – עלות כלכלית, מומחיות ומקצועיות, יעילות, המלצה מחברים ומבוכה מהפניה. במקביל, יש להעלות את מודעות הצעירים לחשיבות תהליך קבלת ההחלטה ולאפשרויות הייעוץ העומדות בפניהם. כתשתית לכל החלופות מוצע לשתף פעולה עם מכוני ההכנה לפסיכומטרי על מנת שיעודדו צעירים לפנות לייעוץ. מוצע להעלות לאתר האינטרנט של המכונים הרצאה בסגנון "TED"³⁰ בנושא בחירת תחום לימודים ולשלב את הצפייה בה במסגרת חובות הקורס.³¹ ההרצאה, שעלות הפקתה כ-10,000 ₪ (באופן חד-פעמי), תועלה גם לאתרי האינטרנט של מוסדות הלימוד האקדמיים. כמו כן, מוצע לפרסם את המדיניות הנבחרת במסגרת סדנאות המשתחררים שמפעילה קרן גרוס ודרך היחידה להכוונת חיילים משוחררים. מעבר לכך, בכל חלופה תוצע אסטרטגיית העלאת מודעות וחשיפה משלימה, בהתאם לחלופה.

חלופה א' – סובסידיה לסדנאות "קרוב לבית"

חלופה זו מציעה מתן תמיכה כספית ממשלתית (סובסידיה) לרשויות מקומיות ואזוריות שיפעילו סדנאות לייעוץ לצעירים (בני 18-30) לבחירת תחום הלימודים במקום מגוריהם במטרה להגדיל את זמינות הסדנאות לצעירים מבחינת קרבה פיזית ועלות כספית. הסובסידיה תפחית את מחיר מוצר הייעוץ לצעירים, תפקח על איכותו, תגביר את זמינותו ובכך תעודד את צריכתו, גם על ידי אוכלוסיות ממעמד סוציו-אקונומי נמוך. כאמור, כבר כיום חלק מהרשויות המקומיות יוזמות ומממנות סדנאות הכוון תעסוקתי במרכזי הצעירים או במתנ"סים באמצעות חברת "i Decide"³². עלות הסדנה הינה כ-1,500 ₪ והיא כוללת מאמצי שיווק אינטנסיביים לרבות פרסום באתר האינטרנט של הרשות, בעיתון המקומי, פרסום חוצות ואף באמצעות שיחות טלפון אישיות לצעירים.³³ הפרסום הכללי בנקודת השחרור מצה"ל וקורס הפסיכומטרי, לצד הפרסום הממוקד והמקומי, כמו גם הסדנאות עצמן שעתידות לייצר המלצה

³⁰ ההרצאות בכנס השנתי של TED (<http://www.ted.com/pages/about>) נמשכות 18 דקות לכל היותר, אורך שמאפשר לפתח רעיון רציני ולהציג אותו וגם קצר מספיק בשביל לפנות זמן לצפות בהרצאה. המרצים הם דוברים רהוטים וההרצאות מהודקות מבחינת התוכן והצגתו, דינמיות ומשתמשות באמצעים ויזואליים.

³¹ משיחות עם אמוץ סלע, מנכ"ל "קידום" (13.5.2013), ורועי כהן, סמנכ"ל "היי-קיו" (3.6.2013), עולה שמכוני הפסיכומטרי מעוניינים להוסיף לקורסים תוכן שעוסק בבחירת תחום הלימודים וישמחו לשתף פעולה באופן המוצע לעיל.

³² כמו למשל בצפת, כרמיאל, נתניה, רמלה, קרית מלאכי, תל-יצחק, כפר נטר ועוד - http://www.idecide.co.il/?page_id=37

תאריך אחזור: 3.7.2013

³³ שיחה עם יובל שפיר, 17.6.2013.

מפה לאוזן על ידי המשתתפים, יעלו את המודעות לחשיבות הנושא ובהדרגה את מספר הצעירים המשתתפים בסדנאות. חשיבות החלופה בעידוד הרחבת הסדנאות לעיריות ורשויות ברחבי הארץ ובמיסוד הסדנאות כך שיתקיימו באופן קבוע, אחת למספר שבועות או חודשים, בהתאם למספר הצעירים ברשות המקומית. כך הפרסום והמסר לצעירים בדבר חשיבות הסדנה יהיה ארוך טווח וקבוע.

המדיניות החדשה תפורסם לרשויות המקומיות והאזוריות באמצעות חוזר מנכ"ל ואתר מרכז השלטון המקומי. כמו כן, יועסק רכו ייעוץ והכוונה במשרה מלאה תחת יחידת תעסוקה והון אנושי במשרד הכלכלה. הרכז יהיה אחראי לפניה ישירה לרשויות המקומיות, עידודן לקיום סדנאות, סיוע ביצירת הקשר עם חברת הייעוץ ופיקוח על העברות הכספים לרשויות, בהתאם לסדנאות שהתקיימו. מוצע להתחיל בפילוט של שלוש שנים שלאחריהן תיבחן היענות הצעירים וההשפעה עליהם באמצעות מחקר הערכה של התוכנית. עם תום מחקר ההערכה יוחלט האם להמשיך בתוכנית או לא. פרק זמן של שלוש שנים יאפשר לבחון את ההשפעה על אחוז החלפת החוגים בקרב המשתתפים בתכנית במהלך השנה הראשונה ללימודיהם, במהלכה מתרחשות מרבית החלפות החוגים (ראו נספח א', טבלה 1)

הסובסידיה תינתן לרשויות שישתמשו בשירותיהן של חברות שיעמדו בקריטריונים שיקבעו משרד הכלכלה ומשרד החינוך, ובהם: אורך הסדנה יהיה לפחות 14 שעות נטו; בתום הסדנה יקבל כל משתתף פגישה אישית בת שעה עם יועץ לצורך בניית תוכנית פעולה להמשך; הסדנה תועבר על ידי יועץ מתוך רשימה של יועצים שיבחרו על ידי ועדה מקצועית. קריטריונים אלה יאפשרו פיקוח על תהליכי הייעוץ ומתן ייעוץ איכותי יותר, גם ביישובי הפריפריה. מטרת הסדנה תהיה לפתח בקרב הצעירים יכולת לבחור באופן עצמאי, על ידי סיוע במיפוי השאיפות, הצרכים והיכולות, בניה של קריטריונים לקבלת ההחלטה, סיוע בחיפוש מידע, אינטגרציה של המידע ועוד. הסובסידיה תינתן באופן דיפרנציאלי לפי האשכול החברתי-כלכלי אליו שייכת העירייה, במטרה לאפשר גם לעיריות דלות בתקציבים להעניק לצעירים שירות איכותי, עד לסכום כולל של 5 מיליון ₪ בשנה. הסבסוד יינתן בהתאם לסולם הבא:³⁴

אשכול	סבסוד
1-2	90%
3-4	60%
5-6	30%
7-10	15%

³⁴ החלוקה לאשכולות נשענת על החלוקה של משרד החינוך לסל תקצוב לניהול עצמי של בתי ספר. מצגת של המינהל לכלכלה ותקציבים במשרד החינוך, 30.3.2011, "מודל כלכלי לניהול עצמי של בתי ספר – מצגת עבור חברי ועדת ההיגוי הארצית ליישום הניהול העצמי".

עלות החלופה: לצורך סבסוד סדנאות עבור 24% מהצעירים, עלות החלופה: כ-4,940,000 ₪ בשנה + 100,000 ₪ למחקר הערכה חד-פעמי (ראו נספח ב').

חלופה ב' – מימון תואם להרחבת תכנית "הישגים"

חלופה זו מתבססת על תשתית ההכוונה והייעוץ של תכנית "הישגים" שהוזכרה לעיל. התכנית פועלת כשיתוף פעולה בין המל"ג, משרדי השיכון והביטחון, ג'וינט ישראל, קרן גרוס, אלומה ורשויות מקומיות ומעניקה ייעוץ חינם ונגיש לצעירים מכל שכבות האוכלוסייה ובפריפריה בפרט. התכנית נמצאת בביקוחו המקצועי של פרופ' איתמר גתי מהאוניברסיטה העברית, המתמחה בייעוץ בבחירת תחום לימודים ומקצוע. תקציב התכנית כיום עומד על כ-6 מיליון ₪ לשנה.³⁵ מוצע כי כל השקעה נוספת מצד הגופים המממנים את תוכנית "הישגים" לטובת קידום ייעוץ והכוונה לצעירים תקבל מימון תואם (matching) ממשרד הכלכלה עד לתקרה של 5 מיליון ₪ בכל שנה. חלופה זו תרחיב תשתית פיזית וארגונית קיימת ולכך יהיו יתרונות ביישומה.

רכזי "הישגים" אינם יועצים תעסוקתיים אלא בוגרי תואר ראשון במגוון תחומים שהוכשרו לתפקיד על ידי קרן גרוס. הרכזים מסייעים לצעיר לעשות אינטגרציה של המידע, לברר את יכולותיו ושאיפותיו, מלווים את הצעיר בבניית תוכנית-פעולה ומספקים מידע גם על מלגות ומכונות קדם-אקדמיות. במידת הצורך הרכזים מפנים למכוני ייעוץ דרך שוברי היחידה להכוונת חיילים משוחררים ומפעילים סדנאות לקבוצות שמועברות על ידי יועץ תעסוקתי. המימון הנוסף יאפשר להבנות ולמקצע את תהליך הייעוץ על ידי פיתוח המטה המקצועי של התוכנית ושיפור הכשרת הרכזים, פיתוח תכנית מעקב אחר מקבלי השירות ותגבור מרכזי הצעירים הקיימים והחדשים (לכשיוקמו) ברכזי "הישגים" נוספים, שיוכלו לתת מענה ליותר צעירים. מוצע כי בשנה הראשונה ליישום החלופה יושקעו מיליון ₪ מהתקציב באופן חד-פעמי לצורך שדרוג אתר האינטרנט של התכנית והתכנים בו ובכל שנה יוקצו חצי מיליון ₪ לצורך פרסום מרכזי הצעירים ותחזוקת אתר האינטרנט.

החלופה מכוונת שיתוף פעולה בין משרד הכלכלה והמל"ג בפיתוח ההון האנושי על ידי מימון משותף של התכנית ומייצרת הון כפול להשקעה. יתר על כן, לחלופה זו תהיינה השפעות חיוביות רחבות יותר על התפתחותם של מרכזי הצעירים הקיימים והחדשים משום שתרחיב את פעילותם ותקדם את מיצובם כ-one-stop shop לצעירים. שיתוף הפעולה בין גורמים ממשלתיים ופילנתרופיים מגוונים תחת קורת-גג אחת מייצר הסתכלות שלמה (לא-מקטעית) על צרכי הצעיר בשנות רכישת המקצוע ומאפשר סיוע

³⁵ פגישה עם איתמר גתי, 3.7.2013.

רב-תחומי ובו זמני ופעולה דרך מרכזי הצעירים המקומיים מאפשרת גמישות והתאמה לצרכים השונים והמשתנים של האוכלוסייה. בהמשך ניתן יהיה להשתמש במרכזים אלה עבור הפעלת תוכניות אחרות נוספות של משרד הכלכלה ומשרדים אחרים כגון: פיתוח יזמות, סיוע בהקמת עסקים קטנים ובינוניים, הכשרה, דיור, מעורבות חברתית ועוד.

עלות החלופה: 5 מיליון ₪ בשנה.

חלופה ג' – תמרוץ יזמות לייעוץ מבוסס טכנולוגיה

חלופה זו מציעה מסלול סיוע פיננסי במטרה לתמרץ יזמות מבוססת טכנולוגיה בתחום הייעוץ האקדמי. מודל הייעוץ של פנים-מול-פנים נפוץ מאוד בעולם אולם הוא יקר ועתיר משאבי אנוש. שיטות מבוססות טכנולוגיה (ICT) יכולות לשפר את יחס עלות-תועלת של הייעוץ, לאפשר נגישות מרבית בזמן ובמקום הנוחים למשתמש ולהיות מושכות יותר ומביכות פחות עבור הקהל הצעיר.³⁶ שיטות כאלה תהיינה תחליפיות לייעוץ עבור חלק מהצעירים ומשלימות עבור אחרים.³⁷ המיזמים בתחום הייעוץ ישתמשו בטכנולוגיה קיימת על מנת לייצר חדשנות ויצירתיות בתהליך הייעוץ, כמו למשל תוכנות אינטראקטיביות, תוכנות מעקב אחר תוכנית ייעוץ שנבנית לצעיר בפגישה אישית או בסדנה, פיתוח אפליקציה שמלווה את הצעיר בשלבי חיפוש מידע שונים ומסייעת לו לעבד את המידע באופן שמקדם קבלת החלטה מושכלת ועוד. מוצע להקים קרן הון-סיכון ייעודית למיזמים ופרויקטים בתחום הייעוץ תחת המדען הראשי במשרד הכלכלה, שלא תהיה כפופה למגבלות חוק המו"פ, במטרה להקים ולקדם חברות עסקיות חדשות בתחום הייעוץ ולפתח מיזמים חדשים בחברות קיימות.³⁸ קרן הון-סיכון הינה כלי פיננסי לתמיכה במיזמים בעלי סיכון גבוה ותשואה גבוהה. שוק הייעוץ בישראל מצומצם ולא מושקעים בו תקציבים רבים. המודל הייחודי של השקעה על ידי קרנות הון-סיכון בחברות מבוססות טכנולוגיה נודע בעולם כ"מודל הישראלי" וסייע לפיתוח טכנולוגיות רבות פורצות דרך. אמנם, קיים סיכון רב - לא ניתן לדעת כמה מתוך המיזמים יצליחו לייצר טכנולוגיה טובה שצעירים רבים ייחשפו אליה ויושפעו ממנה, אולם התשואה למדינה על מיזם מוצלח תהיה גדולה מאוד.

בשלב הראשון יקיים משרד הכלכלה מכרז להצעת מיזמים בתחום הייעוץ האקדמי במסגרתו ייבחרו עד שבעה מיזמים שיקבלו מימון מרבי של חצי מיליון ₪ (דהיינו, עלות כוללת של 3.5 מיליון ₪).

³⁶ OECD, 2004, 34-5

³⁷ גתי ומאירס, עמ' 8.

³⁸ משרד הכלכלה, חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984,

<http://www.tamas.gov.il/NR/rdonlyres/FF206257-D458-4F6A-975D-9744A18EFD84/0/mop2013.pdf>

פרסום המכרז ליזמים פוטנציאליים יעשה דרך חממות יזמות מקומיות, איל"ת – האגודה הישראלית לייעוץ תעסוקתי בישראל, חברות הייעוץ השונות ובמרכזי הייעוץ באוניברסיטאות. התמיכה תינתן למיזמים שיציעו פיתוח או שיפור מהותי בתהליך הייעוץ במדדי עלות, יעילות ונגישות. המיזמים יבחרו לפי מספר אמות מידה שיקבעו על ידי משרד הכלכלה, שיעזר בוועדת מומחים, ובהן: מקצועיות תהליך הייעוץ, בשלות תכנית הפיתוח, איתנות פיננסית והיתכנות עסקית.³⁹ בשלב השני, כעבור חצי שנה, יבחרו על ידי ועדת המומחים שלושת המיזמים בעלי הפוטנציאל הגדול ביותר ותינתן להם תמיכה נוספת לפיתוח המיזם בגובה של עד חצי מיליון ₪ למיזם (דהיינו, עלות כוללת של 1.5 מיליון ₪). במקרה של הצלחת המיזם, יהיה על החברה להחזיר את המענק על ידי תשלום תמלוגים בהיקף של 5% מכל הכנסה הנובעת מהפיתוח (עד לסכום המצטבר של המענק, צמוד למדד המחירים לצרכן ובתוספת ריבית חשב כללי).⁴⁰

אסטרטגיית העלאת המודעות והפרסום של אפשרויות הייעוץ החדשות עבור צעירים תלויה במידה רבה בפרויקטים שיבחרו ויצליחו, אבל מפאת אופי החלופה, מוצע להשתמש בכל מקרה בפרסום באינטרנט וברשתות החברתיות.

עלות החלופה: 5 מיליון ₪ באופן חד פעמי, אולם כיוון שמדובר בהשקעה, חלק מהסכום יחזור

למשרד בהמשך.

ניתוח החלופות

החלופות המוצעות תיבחנה על-פי פרמטרים של עלות, ישימות, יעילות והשפעות חיצוניות חיוביות. לפרמטרים עלות, ישימות ויעילות ניתן משקל זהה (30%) ולפרמטר ההשפעות החיצוניות ניתן משקל נמוך יותר (10%). עבור כל פרמטר יינתנו לחלופות ציונים בסולם של 1-5 (1 - נמוך, 5 - גבוה) ואלו ישוקללו לכדי ציון סופי. עבור פרמטר העלות ציון הסולם יהיה הפוך – עלות גבוהה תזכה בציון 1 ועלות נמוכה ב-5. החלופה הנבחרת תהיה זו בעלת הציון המשוקלל הגבוה ביותר.

• **עלות (30%):** עלות הפעלת החלופה בשנה. פרמטר זה מהווה שיקול מרכזי בתהליך קבלת החלטות המשפיע על ישימות החלופה.

• **ישימות (30%):** הסיכוי ליישם את החלופה בהתחשב באינטרסים ובהעדפות של הנוגעים בדבר מבלי להתחשב בשיקולי עלות. פרמטר זה קריטי לצורך טיפול בבעיה שהוגדרה.

³⁹ השראה לקריטריונים נלקחה מקרן ההזנק של משרד האנרגיה והמים -

<http://energy.gov.il/Subjects/RAndDChiefScientist/CallForProposals/Pages/GxmsMniCallForEnergyResear>

[ch1512.aspx](http://energy.gov.il/Subjects/RAndDChiefScientist/CallForProposals/Pages/GxmsMniCallForEnergyResear), תאריך אחזור: 18.6.2013.

⁴⁰ ש.ם.

- **יעילות (30%):** יעילות (אפקטיביות) החלופה תימדד על פי אחוז הצעירים המחליפים את חוג הלימודים שלהם. ככל שאחוז זה ירד, כך יעילות החלופה תהיה גבוהה יותר. כפי שפורט בפרק הרקע, שימוש הצעיר בייעוץ תלויה בשיקולי עלות כלכלית, מומחיות ומקצועיות, יעילות נתפסת, מבוכה מהפנייה והמלצה מחברים ולכן, ככל ששיקולים אלה יענו, כך יותר צעירים יפנו לייעוץ ואחוז מחליפי החוגים ירד. פרמטר זה מהווה מדד לזיקה בין החלופות לבעיה שהוגדרה.
- **השפעות חיזוניות חיוביות (10%):** ההשפעות הנלוות לחלופה כתוצאה מיישומה. פרמטר זה זוכה למשקל נמוך יחסית משום שאינו מכריע את הכף, אבל הינו חלק ממערכת השיקולים הרחבה של משרד הכלכלה. ככל שליישום החלופה השפעה חיזונית חיובית גדולה יותר, כך ציון החלופה יעלה.

הערכת החלופות

תמרוץ יזמות	הרחבת תכנית "הישגים"	סובסידיה לסדנאות	משקל	פרמטר
5	2	2	30%	עלות
4	5	3	30%	ישימות
2	4	5	30%	יעילות
2	5	1	10%	השפעות חיזוניות חיוביות
3.5	3.8	3.1	100%	ציון החלופה

- **עלות:** עלות חלופת הסובסידיה לסדנאות וחלופת הרחבת תכנית "הישגים" מוגבלים לסכום של 5 מיליון ₪ בשנה. חלופת תמרוץ היזמות הינה החלופה הזולה ביותר משום היותה חד-פעמית ומשום שאם תשקיע בפרויקטים מוצלחים המדינה תקבל את ההשקעה בחזרה.
- **ישימות:** חלופת הסובסידיה לסדנאות עשויה להיות מורכבת ליישום מבחינת המנגנון האדמיניסטרטיבי שהיא דורשת וייתכן שיישומה יתקל בחוסר מוטיבציה להפעיל אותה בקרב רשויות נוספות, בעיקר רשויות חלשות שאינן משופעות במשאבים, אך מספר לא מבוטל של רשויות מקומיות כבר מפעילות סדנאות כאלה ובהינתן שיתוף הפעולה של העיריות ועבודה עם מספר מוגבל של יועצים, נראה שניתן יהיה ליישמה. חלופת הרחבת תכנית "הישגים" פשוטה ביותר ליישום משום שתכנית "הישגים" כבר פועלת כעשור ומדובר על שיפור איכותה והרחבתה. שתי החלופות

עשויות להיתקל במגבלות מספר היועצים הפועלים בשוק הייעוץ בישראל, אולם בחלופת המימון התואם מפעילים נעשה שימוש ברכזי "הישגים" שאינם יועצים מקצועיים ומקבלים הכשרה בהתאם לצורך. לגבי חלופת הסבסוד, בשנת תשע"ד נפתח מסלול הכשרה לייעוץ בהתפתחות קריירה למבוגרים צעירים באוניברסיטת תל-אביב, כך שהמחסור ביועצים, אם יהיה, צפוי להיות זמני. חלופת תמרוץ היזמות אינה מסובכת ליישום ונעשתה פעמים רבות בעבר על ידי מגוון משרדי ממשלה. קושי אפשרי עשוי להתעורר במידה וייגשו למכרז מספר מצומצם של מיזמים כיוון שההסתברות להצלחה תרד.

- **יעילות:** חלופת הסובסידיה לסדנאות תאפשר הפעלה של סדנאות על ידי גורם מקצועי בכל עירייה בארץ, בעוד שהרחבת תכנית "הישגים" מגבילה את הייעוץ לערים ספציפיות שבהן פועלים מרכזי צעירים. מאידך, הסדנאות הן חד-פעמיות ואילו רכזי "הישגים" נגישים למעקב, ייעוץ והכוונה נוספים לאורך זמן ויכולים להפנות לייעוץ מקצועי או לסדנאות בהתאם לצורך ובמידה מוגבלת. יעילות חלופת הסובסידיה לסדנאות צפויה לצמצם את שיעור מחליפי החוגים בכ-4.3% ולייצר יחס עלות-תועלת של 1:2.8. חלופת הרחבת תכנית "הישגים" צפויה לצמצם את שיעור מחליפי החוגים בכ-2.9% ולייצר יחס עלות-תועלת של 1:1.9 (ראו נספח ד'). יעילות חלופת תמרוץ היזמות אינה ברורה – לא ניתן לדעת לכמה אנשים תגיע הטכנולוגיה הספציפית שתפותח וכיצד תשפיע עליהם.
- **השפעות חיצוניות חיוביות:** חלופת הרחבת תכנית "הישגים" עומדת בקנה אחד עם יעדי הממשלה של חיזוק הפריפריה ומאפשרת פיתוח של מרכזי הצעירים כנקודת שירות מרכזית לצעירים, בתחומים נוספים שנמצאים באחריות משרד הכלכלה כגון: יזמות, תעסוקה, הכשרה מקצועית ועוד. חלופת תמרוץ היזמות מעודדת יזמות והקמה של עסקים קטנים ובינוניים, בהתאם למדיניות של משרד הכלכלה.

ניתוח רגישות

כאמור, ניתוח הרגישות בוצע לציונים שניתנו בכלל ההחלטה לצורך בחינת העמידות של החלופה הנבחרת. הורדה של ציוני היעילות, הישימות וההשפעות החיצוניות (כל שינוי באופן נפרד) של חלופת הרחבת תכנית "הישגים" ב-20% (שהיא נקודה אחת בסולם 1-5) מובילה לציון כללי שווה לחלופת הרחבת תכנית "הישגים" וחלופת תמרוץ יזמות. רק כאשר ירד ציון הישימות או היעילות ב-40% (שהן 2 נקודות) חלופת הרחבת תכנית הישגים קיבלה ציון כללי נמוך משל תמרוץ היזמות. כלומר, ככל שהשינויים הינם בטווח של עד 40% מההנחות המקוריות, הניתוח שהוצג נשאר תקף וכן החלופה הנבחרת (לפירוט ראו נספח ג').

המלצת המדיניות

למרות שביחסי העלות-תועלת ערכה של חלופת הסובסידיה לסדנאות גבוה יותר, הרי ששימורתה תעורר קשיים רבים יותר והתועלות הנלוות ממנה קטנות יותר. לכן, החלופה הנבחרת היא הרחבת תכנית "הישגים". עלות החלופה הינה 5 מיליון ₪ בשנה והיא אמורה לחסוך כמעט 30 מיליון ₪ בשנה. יישום החלופה פשוט ביחס לחלופות האחרות - התשתית הפיזית, האדמיניסטרטיבית והמקצועית הקיימת תאפשר להשקיע בפיתוח התכנית הקיימת במקום בהקמה של תשתית חדשה. החלופה מדגישה את חשיבות הפיתוח המקצועי של התוכנית ויעילותה גבוהה משום שהיא תאפשר סיוע איכותי לצעיר בתהליך קבלת ההחלטה והפניה לגורם מקצועי בהתאם לצורך. לחלופה זו יתרונות נוספים ובעיקר מיצוב מרכזי הצעירים כ-one-stop shop למתן מגוון שירותים לצעיר שבהם יוכלו להשתמש משרד הכלכלה ומשרד החינוך להפעלת תוכניות נוספות ממוקדות צעירים.

נספח אסטרטגי

בהמשך לנייר המדיניות, מצורף בזאת נספח אסטרטגי ליישום המדיניות הנבחרת. בנספח מפורטים החסמים והמכשולים שעשויים לעמוד בדרך ליישום המדיניות ומוצע מענה רלוונטי עבורם.

שיח המדיניות

שיח המדיניות בנושא ההשכלה הגבוהה מתמקד בשני נושאים מרכזיים. המוקד הראשון הוא המצוקה התקציבית הגוברת, שבאה לידי ביטוי בצמצום הסגל האקדמי, גידול במספר הסטודנטים וניסיונות להעלאת שכר הלימוד. המוקד השני הוא הנגשת ההשכלה הגבוהה לכלל האוכלוסייה ובכלל זאת צעירים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית על מנת לקדם שוויון ולפתח את ההון האנושי בישראל.⁴¹ לצורך יישום המדיניות מוצע להשתמש בשני מוקדי השיח. ראשית, ייעוץ בבחירת תחום לימודים עתיד להפחית את מספר הסטודנטים שמחליפים תחום לימוד ויאפשר שימוש יעיל יותר במשאבים הקיימים, הן לסטודנט והן למדינה. שנית, כפי שהוצג בנייר המדיניות, סטודנטים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך נוטים יותר להחליף חוגים והעלות היחסית של המעבר גדולה יותר עבורם. תוכנית "הישגים" נותנת מענה בראש ובראשונה לפלח אוכלוסייה זה ולכן הגדלת המימון ליעוץ והכוונה במסגרת התוכנית משמעותו הגדלת הסיוע להנגשת ההשכלה הגבוהה. אם כן, מוצע להדגיש כי סיוע אוניברסלי לצעירים בבחירת תחום לימודים הינה כדאית מבחינה כלכלית וכי מתן הסיוע דרך תוכנית "הישגים" יקדם את השוויון בנגישות להשכלה הגבוהה.

סוגיות הנוגעות ליישום המדיניות

ישנן מספר סוגיות מרכזיות אשר עלולות לעמוד בדרך של יישום המדיניות ולכן, על מנת להבטיח את יישומה המוצלח של המדיניות, יש להתייחס אליהן מראש:

1. שיתוף פעולה מצד השחקנים הרלוונטיים

הבנת הסוגיות והאתגרים העומדים בפני קביעת, אימוץ ויישום המדיניות דורשת ניתוח של הערכים, האינטרסים, המשאבים והעמדות של כל אחד מהשחקנים הרלוונטיים (מיפוי מפורט נמצא בנספח ה'). שחקנים אלה הם כלל הגופים השותפים לתוכנית "הישגים" – המל"ג, קרן גרוס, אלומה, אגף שיקום שכונות במשרד הבינוי והשיכון, היחידה להכוונת חיילים משוחררים במשרד הביטחון (חיימ"ש), מרכזי

⁴¹ המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב, (2012), *מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל 2012 - בנתיב לצמיחה*, המועצה להשכלה גבוהה: ירושלים.

הצעירים, והגופים המרכזיים התומכים במרכזי הצעירים – הרשויות המקומיות, המשרד לפיתוח הנגב והגליל והגוינט.

באופן כללי, מרכזי הצעירים בכלל ותוכנית "הישגים" בפרט, זוכים לתמיכה והתלהבות מצד הממשלה, הרשויות המקומיות ויתר הגופים המעורבים. התכנית ממומנת ומופעלת באופן יציב מזה כעשור ולפיכך, המדיניות המוצעת צפויה לעבור ללא מכשולים רבים. המל"ג, קרן גרוס ומרכזי הצעירים צפויים לתמוך ללא סייגים ביישום המדיניות החדשה מבחינת תקציב, כח אדם ותפעול. גם הגוינט עתיד לתמוך במדיניות, אלא שהתמיכה התקציבית שלו מוגבלת לשלוש שנים מיום הקמת מרכז צעירים חדש במטרה להעביר את האחריות לתוכנית לידי המדינה והרשות המקומית.

ייתכן שחלק מהגופים ינסו להשפיע על עיצובה של המדיניות (קודם יישומה) על ידי התניה תקציבית. אלומה וחימ"ש עשויות להתנות את המדיניות בשימוש בתקציביהן לחיילים משוחררים בלבד,⁴² אולם מדיניות המל"ג להעברת תקציבים נוספים לרכזי "הישגים" במגזר הערבי, צפויה לנטרל את התניית התקציבים מצידן.⁴³ אגף שיקום שכונות עשוי תיאורטית להתנות כל תמיכה נוספת בתכנית במידה ותפעל בסביבת עיר או שכונה שנכללת ברשימת האגף, אולם כבר כיום פועלים רכזי "הישגים" במרכזי צעירים שאינם פועלים בערים ובשכונות שברשימת האגף ולכן בהתאם לניסיון העבר, כנראה שלא יתנו את התמיכה במיקומם של מרכזים חדשים.

2. מימון התכנית

בהמשך לסעיף הקודם, יש להתייחס לאפשרות שבה אחד השותפים הקיימים לתכנית מפסיק, מצמצם, אינו מסוגל להרחיב או מתנה את מימונו בשינוי שאינו תואם את ערכי ויעדי התוכנית. על מנת שהתוכנית לא תופסק, יש למפות מראש שותפים פוטנציאליים נוספים ואף לנסות להכשיר את הקרקע על ידי שיתוף פעולה ראשוני שלאחר מכן עשוי להתרחב. בהקשר זה יש לנסות לגייס את קרן רוטשילד קיסריה. הפעלת תכנית "הישגים" במרכזי הצעירים הינה קבועה לטווח ארוך וחשוב שאיכות השירות הניתן לצעירים והמוניטין של התכנית בעיניהם יישמרו. לכן, במקרה של תרחיש שבו יש שינוי במימון מבלי שנמצא מממן אחר, או במקרה שבו יש הוצאה בלתי-צפויה ושלא ניתן לדחותה, מוצע להגמיש את מימון משרד הכלכלה עד לתקרה של 7 מיליון ₪ (כלומר, 2 מיליון ₪ נוספים) ולטווח של שנה אחת בלבד, עד מציאת שיתוף פעולה מימוני אחר, וזאת לצורך המשך תפקודה הרציף של התכנית.

⁴² אלומה – שירות לאומי/צבאי, חימ"ש – שירות לאומי/אזרחי/צבאי.

⁴³ שביב ואח'.

3. כח אדם מקצועי

רכזי ההשכלה במרכזי הצעירים מטעם תכנית "הישגים" אינם יועצים מקצועיים אלא עוברים הכשרה על ידי קרן גרוס ולכן לא צפויים להיות קשיים בגיוס כח אדם נוסף. במסגרת המדיניות החדשה, תורחב הכשרת הרכזים לאורך שנת העבודה ותחזוק ועדת ההיגוי המקצועית. במידה ויוחלט בשלב כלשהו להעסיק באופן חלקי או מלא יועצים מקצועיים, יש להניח שלא יהיה מחסור משום שלאחרונה אוניברסיטת תל-אביב השיקה תוכנית חדשה להכשרת יועצי קריירה למבוגרים צעירים, כך שמספרם צפוי לעלות לפחות בכ-15 מדי שנה.⁴⁴

4. אסטרטגיה תקשורתית – ביקוש, פרסום ונראות

מרכיב יסודי ליישום מוצלח של המדיניות הינו העלאת המודעות של הצעירים לחשיבות תהליך קבלת ההחלטה לגבי תחום הלימודים והגדלת מספר המשתמשים בשירותי ההכוונה והייעוץ של תכנית "הישגים". קהל היעד הוא צעירים, אחרי צבא או תיכון ולפני כניסה לאקדמיה. המסר המרכזי יהיה בסגנון: "היית מקדישה כמה ימים להחלטה שתקבע לך כמה שנים?".⁴⁵ מסרים נוספים צריכים להתאים לשיקולים אותם ציינו צעירים כמשפיעים על הפניה לגורם ייעוץ ובהם:

שיקול	מסר
עלות כלכלית	הייעוץ ניתן בחינם בתכנית "הישגים". כמו כן, מומלץ לעשות עבודה עצמאית ולקרוא על תחומי הלימוד השונים באינטרנט, להתייעץ עם חברים, משפחה ואנשים שעובדים במקצוע, ללכת ליום הפתוח ואף להגיע להרצאות בחוג הלימוד לפני תחילת הלימודים
מומחיות ומקצועיות	הייעוץ בתכנית "הישגים" ניתן על ידי עובדים שהוכשרו לכך. במידת הצורך ניתן להפנות לסדנא או פגישת ייעוץ אישית עם גורם מקצועי
המלצה מחברים	מתן דוגמאות לצעירים שממליצים על פניה לייעוץ
יעילות נתפסת	התכנית מאפשרת לצעיר לברר את שאיפותיו ויכולותיו, מסייעת לו לבחור את תחום הלימודים באופן עצמאי ומלווה אותו בדרך למימוש הבחירה; ייעוץ הוכח כמשפר את שביעות הרצון של הפרט מבחירותיו, בכך חוסך זמן, כסף ותסכול
מבוכה	מבוכה גדולה יותר היא לא לפנות לייעוץ ו"לבזבז" זמן וכסף על החלפת חוג הלימוד

⁴⁴ ייעוץ בהתפתחות קריירה למבוגרים צעירים, אוניברסיטת תל-אביב, בית הספר לחינוך - http://morim.tau.ac.il/download/hishtalmuyot/yeuts_behitpatchut_karyera_2013.pdf, תאריך אחזור: 28.6.2013.

⁴⁵ בדומה לפרסום חלק מסדנאות הייעוץ שנערכות ברשויות המקומיות השונות, לדוג': [http://www.bat-](http://www.bat-yam.muni.il/show_item.asp?levelId=58747) תאריך אחזור: 4.7.2013.

האסטרטגיה התקשורתית תשלב מספר אמצעים ומוקדים:

1. אתר אינטרנט ורשתות חברתיות – אתר האינטרנט של תכנית "הישגים" יוצר את הרושם הראשוני של הצעיר על התכנית ולכן יש להשקיע במיתוג ועיצוב האתר ובתכנים שלו. במקביל יש לקדם את האתר בתוצאות מנועי החיפוש באינטרנט, ליצור עמוד בפייסבוק לתכנית ולפרסם אותה באמצעות רשתות החברתיות.
2. שחרור מצה"ל – היחידה להכוונת חיילים משוחררים וקרן גרוס יפנו צעירים לתכנית "הישגים" במסגרת סדנאות משתחררים וכנסי משתחררים. במידת הצורך (יפורט בהמשך), תהיה גם הפניה בגלגל"צ.
3. מכוני פסיכומטרי ומוסדות לימוד אקדמיים – לאתרי האינטרנט השונים תעלה הרצאה קצרה על חשיבות תהליך קבלת ההחלטה ובסופה תוצג הפניה לתכנית "הישגים". במכוני הפסיכומטרי הצפייה בהרצאה תשולב במסגרת חובות הקורס ובאתרי המוסדות האקדמיים תשולב בתהליך ההרשמה באתר.
4. אתרי חדשות – בתחילת שנת הלימודים וסביב מועדי הפסיכומטרי יתפרסמו כתבות בנושא באתרי החדשות והתוכן הפופולאריים – ynet, וואלה, nrg, הארץ.
5. פרסום ברמה המקומית – פרסום מקומי בשלטי חוצות בעיר, בבתי ספר תיכונים, במקומונים ועוד, יאפשר להתאים את הפרסום לקהל היעד המקומי (למשל, בפורמט או בשפה שונה עבור האוכלוסייה הדתית או הערבית).

את כל האמור לעיל יש ליישם בהדרגתיות על מנת להימנע מפרסום אינטנסיבי ובזמן קצר מדי שעלול ליצור בבת אחת עומס פניות למרכזי הצעירים. ריבוי פניות מהיר ולא עקבי עשוי לגרום למצב שבו השירות הניתן לצעירים יהיה גרוע והמקצועיות של התכנית תדרדר. במידה ובכל זאת נוצר עומס פניות, יערך מיון ראשוני מהיר וחלק מהצעירים יופנו לסדנאות במיקור חוץ שבמסגרתן תיבנה לכל אחד תכנית פעולה. במקביל יגויסו עובדים נוספים ויעברו הכשרה מתאימה וכעבור כחודשיים יזומן הצעיר לפגישת מעקב אחר תכנית הפעולה שנבנתה בסדנא.

מדדי ביצוע

הצלחת המדיניות תימדד על ידי מספר הסטודנטים לעתיד הפונים לייעוץ במרכזי הצעירים ואחוז הסטודנטים מתוכם שהחליפו את חוג לימודיהם כעבור שנה מתחילת לימודיהם. מדידת אחוז החלפת החוגים תתבצע על ידי מחקר הערכה באמצעות שאלון שיועבר בקרב מדגם של סטודנטים שנעזרו בתכנית "הישגים" ומדגם של סטודנטים שלא השתתפו בתכנית. נצפה לראות ירידה באחוז כלל החלפות החוגים לפחות בשיעור של המימון הכולל של תכנית "הישגים". בקרב הסטודנטים שהשתמשו בתכנית "הישגים" נצפה לראות ירידה של כשני שלישים באחוז מחליפי החוגים.⁴⁶

לוח זמנים לפעולה

יש לשלב את השינויים המוצעים בתכנית "הישגים" ואת האסטרטגיה התקשורתית לעיל באופן הדרגתי, בהתאם להתרחבות התכנית, ולצד המשך קיומה הסדיר במרכזי הצעירים שבהם פועלת. הלו"ז להלן מהווה המלצה כללית ורצוי שיתווה בתיאום עם וועדת ההיגוי והוועדה המקצועית של התכנית. לאורך הזמן יגויסו רכזי "הישגים" נוספים בהתאם להקמת מרכזי צעירים חדשים וגידול בביקוש. שני המרכיבים של המדיניות המוצעת – שיפור הנגישות ואיכות הייעוץ והעלאת המודעות הצעירים לחשיבותו – יעשו במקביל:

העלאת מודעות – אסטרטגיה תקשורתית	הרחבת הנגישות ושיפור האיכות - אסטרטגיה מקצועית	
	פגישה עם כל המעורבים ביישום התכנית לדיון וסיכום שיתוף הפעולה, במסגרת פגישות וועדת ההיגוי של תכנית "הישגים".	תחילת אוגוסט, 2013
	העברת החלטת ממשלה בנושא תמיכת משרד הכלכלה בהרחבת תכנית "הישגים" במרכזי הצעירים והעברת התקציב בהתאם לנקבע; פרסום החלטת הממשלה באמצעי התקשורת.	18.8.2013
הוצאת מכרז לשדרוג ותחזוקת אתר האינטרנט; הוצאת מכרז להקלטת הרצאה לאתרי האינטרנט של מוסדות הלימוד	הקמת ועדה מקצועית ושיפור המתודולוגיה של תהליך הייעוץ.	ספטמבר עד נובמבר, 2013

⁴⁶ שיחה עם פרופ' איתמר גתי, 3.7.2013

<p>ומכוני ההכנה לפסיכומטרי ועבודה על תוכן ההרצאה. במקביל, התחלת פרסום הרחבת תכנית "הישגים" בסדנאות המשתחררים וביחידה להכוונת חיילים משוחררים; בהמשך, העלאת ההרצאה המקוונת לאתרי האינטרנט של המוסדות להשכלה גבוהה ומכוני הפסיכומטרי; שדרוג אתר האינטרנט של התכנית</p>		
<p>1.12.2013 - פרסום באתרי חדשות ותוכן (כגון: ynet, וואלה, nrg, הארץ) במועד פסיכומטרי של חנוכה; הקמת עמוד בפייסבוק ופרסום ברשתות החברתיות.</p>	<p>ואילך - יישום השינויים שנקבעו בוועדה המקצועית דרך הכשרת הרכזים החדשים ועדכון הכשרתם של הרכזים הותיקים</p>	<p>דצמבר 2013</p>
	<p>הוצאת מכרז למחקר הערכה לתכנית</p>	<p>אוגוסט, 2014</p>
<p>פרסום באתרי חדשות ותוכן לרגל שנת הלימודים תשע"ד</p>		<p>26.10.2014</p>
	<p>קבלת תוצאות המחקר ועריכת שינויים בתכנית "הישגים" בהתאם לצורך</p>	<p>דצמבר 2014</p>

ביבליוגרפיה

- גדרון, מלכה תמר, (2006), **הקשר בין אי-החלטיות לבין החלפת תחום לימודים בקרב סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה**, עבודת גמר לתואר שני, בהנחיית פרופ' איתמר גתי, החוג לחינוך, המגמה לפסיכולוגיה חינוכית וקלינית של הילד, האוניברסיטה העברית בירושלים.
- גתי, איתמר, ורצברגר, דנה, אסולין-פרץ, ליסה וגדסי, ראומה, (2012), **סיוע לצעירים בישראל לקראת השתלבות תעסוקתית: מיפוי מאפיינים וצרכים**, דוח סיכום למחקר עבור קרן גנדי, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- גתי, איתמר ומאירס, אליענה, (2003), "גולשים בים המידע: צרכים ומאפיינים של מתלבטים בבחירת מסלול לימודים ומקצוע באינטרנט", **אדם ועבודה**, 12, עמ' 6-25.
- הודעת מזכיר הממשלה בתום ישיבת הממשלה מיום 3 ביולי 2011, סעיף ה' – הקמת מרכזי צעירים והרחבת פעילות מרכזי צעירים קיימים שאינם בתחומי הנגב והגליל – המשך דיון החלטת ממשלה 1199 (נג.9), 7.1.2010 – הקמה ותמיכה במרכזי צעירים בנגב ובגליל
- "הישגים" – תכנית לאומית להרחבת הנגישות להשכלה גבוהה, ייעוץ וליווי אישי - <http://www.hesegim-program.org.il/?CategoryID=164>, תאריך אחזור: 23.6.2013.
- המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב, (2009), **דין וחשבון מס' 34/35 לשנים תשס"ז (2006/7) ותשס"ח (2007/8)**, ירושלים.
- המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב, (2012), **מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל 2012 - בנתיב לצמיחה**, ירושלים.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2006), **גודל האוכלוסייה וממוצעי המשתנים המשמשים לחישוב המדד, לפי אשכול, מתוך אפיון רשויות מקומיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה**, לוח 9.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2009), **תעסוקה והכנסה מעבודה של מקבלי תואר ראשון - 2004-2000**, ירושלים.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2012), **שנתון סטטיסטי לישראל 2012**, 63, ירושלים.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הודעה לעיתונות: **השכלה גבוהה בישראל – נתונים על מקבלי תארים אקדמיים לרגל סיום שנת הלימודים**, הודעה 174/2013, 27.6.2013.

וייסברג, הילה, **מה תרצו להיות כשתהיו גדולים? הצעירים מתקשים לבחור מקצוע**, דה-מרקר, <http://www.themarker.com/career/1.1845004>, תאריך פרסום: 18.10.2012, תאריך אחזור: 30.3.2013.

זוסמן, נועם, טור-סיני, אביעד ורומנוב, דימיטרי, (2007), **תעסוקת סטודנטים לתואר ראשון והשלכותיה על מהלך לימודיהם**, נייר מדיניות מס' 31, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה: ירושלים.

טרכטנברג, מנואל וויגדור, משה, (2012), **מכתב לנשיאי המוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה בנושא גובה שכר הלימוד במוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה לשנת הלימודים תשע"ג**, 28.8.2012.

כיוונים לעתיד – ייעוץ בבחירת לימודים ומקצוע, מה ללמוד, הכוונה מקצועית, האוניברסיטה העברית - <http://kivunim.huji.ac.il>

מינהל לכלכלה ותקציבים במשרד החינוך, 30.3.2011, **מודל כלכלי לניהול עצמי של בתי ספר – מצגת עבור חברי ועדת ההיגוי הארצית ליישום הניהול העצמי**.

משרד האנרגיה והמים, קרן ההזנק -

<http://energy.gov.il/Subjects/RAndDChiefScientist/CallForProposals/Pages/GxmsMniCallForEnergyRsearch1512.aspx>, תאריך אחזור: 18.6.2013.

משרד הביטחון, אתר הרשמה לקבלת שובר הנחה או שובר מלגה למימון תהליך ייעוץ ואבחון

תעסוקתי - <http://hachvana-ivchunim.org.il/>, תאריך אחזור: 29.5.2013.

משרד הכלכלה, **חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה**, התשמ"ד-1984,

<http://www.tamas.gov.il/NR/rdonlyres/FF206257-D458-4F6A-975D-9744A18EFD84/0/mop2013.pdf>

סוקולוב, מוטי, **טובעים במידע: עזרו לסטודנטים לבחור מה ללמוד**, ידיעות אחרונות,

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4376859,00.html>, תאריך פרסום: 7.5.2013, תאריך אחזור:

8.5.2013

רשות המיסים בישראל, (2013), **לוח עזר לחישוב מס הכנסה ממשכורת ושכר עבודה לחודש**

1/2013 ואילך.

שביב, מרב, בינשטיין, נועה, סטון, ארי ופודם, אורנו, (2013), **פלורליזם ושוויון הזדמנויות בהשכלה גבוהה – הרחבת נגישות האקדמיה לערבים, דרוזים וצ'רקסים בישראל**, דו"ח הצוות המקצועי של הועדה לתכנון ותקצוב, המועצה להשכלה גבוהה, ירושלים.

<http://www.idecide.co.il/> - i Decide - המרכז להכוונה מקצועית

Cuseo, Jon, (2005), "'Decided', 'Undecided', and 'In Transition': Implications for Academic Advisement, Career Counseling and Student Retention", in: Feldman, Robert S., (ed), **Improving the First Year of College: Research and Practice**, Lawrence Erlbaum Associates: New Jersey, USA. p. 27-50

OECD, (2004), **Career Guidance – A Handbook For Policy Makers**, OECD Publications: France.

Sultana, Ronald G., (2004), **Guidance Policies in the Knowledge Society – Trends, Challenges and Responses across Europe**, A CEDEFOP Synthesis Report, European Center for the Development of Vocational Training: Belgium.

ראיונות אישיים –

אבקסיס, חיים, (שיחה טלפונית), מנהל תוכניות התעסוקה, מרכזי צעירים, 13.6.2013

גרנות, גליה, (שיחה טלפונית), מנהלת פרויקטים, קרן רוטשילד קיסריה, 13.6.2013

גתי, איתמר, (פגישה), המחלקה לחינוך והמחלקה לפסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית; יו"ר

ועדת ההיגוי של תכנית "הישגים", 11.6.2013, 16.6.2013, 17.6.2013, 26.6.2013, 3.7.2013

דמרי, עמיצור, (שיחה טלפונית), מנהל ארצי, מרכזי צעירים, 11.6.2013

דקל, אהרון, (שיחה טלפונית), מנהל היחידה להכוונת חיילים משוחררים אזור ירושלים,

13.6.2013

וולך שלומית, (פגישה), מייסדת ומנכ"ל "מקדמיה", 4.6.2013

יאיר, גד, (פגישה), המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית, 23.4.2013

- כהן, רועי, (שיחה טלפונית), סמנכ"ל "היי-קיו", 3.6.2013
- לביא, הדר, (שיחה טלפונית), מנהלת תחום פיתוח אישי, מרכז צעירים ירושלים, 10.6.2013
- סלע, אמוץ, (שיחה טלפונית), מנכ"ל "קידום", 13.5.2013
- עמית, רונית, (שיחה טלפונית), מנכ"לית קרן גנדיר, 12.6.2013
- פרוינד, נעמי, (שיחה טלפונית), מנכ"ל קרן ההנצחה ע"ש גרוס לקידום חיילים משוחררים,
10.6.2013
- פרצלן, בני, (פגישה), ראש אגף מנהל תלמידים באוניברסיטה העברית, 7.4.2013
- ריף, אלכס, (שיחה טלפונית), ראש ענף תעסוקה בפריפריה ומיעוטים, משרד הכלכלה, 13.6.2013
- שטרית, אשר, (שיחה טלפונית), סגן בכיר, מנהל מרכז ההשקעות ומנהל מסלולי תעסוקה, משרד
הכלכלה, 18.6.2013
- שפיר, יובל, (פגישה ושיחה טלפונית), מייסד ומנכ"ל "i Decide – המרכז להכוונה מקצועית" ויו"ר
ארגון איל"ת – האגודה הישראלית לייעוץ תעסוקתי, 17.6.2013, 25.6.2013
- שניצר, רוני, (התכתבות במייל), כלכלנית הממונה על התעסוקה, מרכזת פרויקט אתר "ביקושים",
משרד הכלכלה, 12.6.2013

נספחים

נספח א' – עלות החלפת החוג לסטודנט ולמדינה

עלות החלפת החוגים מורכבת מעלות תקציבית ועלות משקית:⁴⁷

• עלות תקציבית: מורכבת מהמימון הישיר של המדינה את שכר הלימוד של הסטודנטים במוסדות

להשכלה גבוהה המתוקצבים (טבלה 2) - ₪ 244,626,889

• עלות משקית: מורכבת מעלות לסטודנט ועלות למדינה –

○ עלות לסטודנט –

▪ עלות שכר הלימוד (טבלה 3) - ₪ 204,214,915

▪ עלות אובדן ההכנסה מעבודה (טבלה 4) - ₪ 529,247,711

▪ עלות לא-מדידה של תחושת תסכול, חוסר שביעות-רצון, חרטה, כישלון, בזבוז זמן

וחוסר שייכות חברתית בחוג החדש בקרב מרבית מחליפי החוגים.

○ עלות למדינה – עלות אובדן הכנסה ממיסים מעבודה (טבלה 5) - ₪ 53,293,206

סך עלות החלפת החוגים למדינה היא: 1,031,382,721 שהם כ-1,031,400,000 ₪

⁴⁷ עלויות נוספות שלא נלקחו בחשבון מפאת קושי החישוב: עלות המלגות ותמיכות כספיות אחרות בסטודנטים, עלות הנחות בשירותים ציבוריים כמו תחבורה ציבורית, ארנונה, ביטוח לאומי, ביטוח בריאות וכו', ועלות עיכוב בכניסה לשוק העבודה שמשפיעה על הפריזון הכללי של המדינה ועל החיסכון הפנסיוני של הסטודנט [נ.ב.].

טבלה 1: מספר מחליפי החוגים בהתאם למוסד הלימוד

מספר מחליפים לאחר שלוש שנים	מספר מחליפים לאחר שנתיים או יותר	מספר מחליפים עד סוף שנה א' (לא כולל מחליפים עד סוף סמסטר א')	מספר מחליפים עד סוף סמסטר א'	מספר מחליפי חוגים מתוך סך הסטודנטים	מספר סטודנטים בשנה א' לתואר ראשון (תשע"א) ⁴⁸	
8.6%	4.7%	43.9%	42.8%	27.3%	100%	אחוז הסטודנטים * / סוג מוסד
541	296	2,764	2,695	6,296	23,063	אוניברסיטאות
370	202	1,887	1,840	4,299	15,747	מכללות אקדמיות מתוקצבות
256	140	1,307	1,274	2,977	10,906	מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות
137	75	700	683	1,595	5,842	מכללות אקדמיות לחינוך
1,304	713	6,658	6,492	15,167	55,558	סך הכל

* אחוז מחליפי החוגים מתוך כלל הסטודנטים עומד על 27.3%,⁴⁹ מתוכם:⁵⁰

תקופת הלימודים	אחוז מתוך מחליפי החוגים
סמסטר או פחות	42.8%
שנה	43.9%
שנתיים ויותר	4.7%
סיים	8.6%

⁴⁸ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2012), *שנתון סטטיסטי לישראל 2012*, 63, ירושלים, לוח 8.49 סטודנטים בשנה ראשונה לתואר ראשון באוניברסיטאות, במכללות אקדמיות ובמכללות אקדמיות לחינוך שנבחנו בבחינה פסיכומטרית, לפי תחום לימוד.

⁴⁹ גדרון, 25.

⁵⁰ שם, 47.

טבלה 2: עלות שכר הלימוד למדינה

עלות שכר לימוד לסטודנט במוסד מתוקצב הינה 9,979 ₪ בשנה⁵¹ ומהווה 20.2% מהכנסות המוסדות להשכלה גבוהה. השתתפות המל"ג בשכר לימוד מהווה 40.6% מתקציב המוסדות האקדמיים.⁵² לפיכך, השתתפות המדינה בשכר הלימוד בשנה לסטודנט חושבה לפי שכר לימוד לסטודנט*2,001, שהם 19,968 ₪ בשנה לסטודנט.

עלות שכר לימוד למדינה לשלוש שנים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שלוש שנים	עלות שכר לימוד למדינה לשנתיים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנתיים	עלות שכר לימוד לשנה למדינה * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנה	עלות שכר לימוד לסמסטר למדינה * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר סמסטר	
₪ 59,904	₪ 39,936	₪ 19,968	₪ 9,984	השתתפות המדינה בשכר לימוד
₪ 32,436,405	₪ 11,817,915	₪ 55,192,178	₪ 26,904,615	אוניברסיטאות
₪ 22,146,992	₪ 8,069,059	₪ 37,684,223	₪ 18,369,986	מכללות אקדמיות מתוקצבות
₪ 0	₪ 0	₪ 0	₪ 0	מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות
₪ 8,216,341	₪ 2,993,551	₪ 13,980,519	₪ 6,815,105	מכללות אקדמיות לחינוך
₪ 62,799,739	₪ 22,880,525	₪ 106,856,920	₪ 52,089,706	סך הכל
₪ 244,626,889	סך עלות שכר לימוד למדינה			

⁵¹ טרכטנברג, מנואל וויגדור, משה, (2012), *מכתב לנשיאי המוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה בנושא גובה שכר הלימוד במוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה לשנת הלימודים תשע"ג*, 28.8.2012.

⁵² המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב, (2009), *דין וחשבון מס' 34/35 לשנים תשס"ז (2006/7) ותשס"ח (2007/8), ירושלים*, עמ' 105, לוח 4.3.

טבלה 3: עלות שכר לימוד לסטודנט לפי מוסד לימודים ומועד השינוי

עלות שכר הלימוד נובעת מהארכת התואר בהתאם למועד החלפת החוג. למשל, אם סטודנט החליף את חוג הלימוד אחרי סמסטר, עלות שכר הלימוד כתוצאה מהחלפת החוג תהיה עלות סמסטר נוסף.⁵³

עלות שכר לימוד לשלוש שנים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שלוש שנים	עלות שכר לימוד לשנתיים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנתיים	עלות שכר לימוד לשנה * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנה	עלות שכר לימוד ⁵⁴ סמסטר א' * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר סמסטר	
₪ 29,937	₪ 19,958	₪ 9,979	₪ 4,989.5	סוג מוסד / עלות שכ"ל לסטודנט
₪ 16,210,081	₪ 5,905,998	₪ 27,582,269	₪ 13,445,571	אוניברסיטאות
₪ 11,067,950	₪ 4,032,509	₪ 18,832,675	₪ 9,180,393	מכללות אקדמיות מתוקצבות
₪ 15,330,802	₪ 8,378,461	₪ 39,129,197	₪ 19,074,369	מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות ⁵⁵
₪ 4,106,113	₪ 1,496,026	₪ 6,986,759	₪ 3,405,846	מכללות אקדמיות לחינוך ⁵⁶
₪ 46,744,883	₪ 19,832,953	₪ 92,530,900	₪ 45,106,179	סך הכל
₪ 204,214,915	סך כל עלויות שכר לימוד לכל מחליפי החוגים			

⁵³ ישנם סטודנטים שמחליפים חוג אחרי סמסטר או שנה ולא נדרשים לדחיה של זמן הלימודים, למשל במידה והחוג הקודם חופף לחוג החדש בקורסי היסוד שלו. עם זאת, ישנם סטודנטים שמחליפים חוג ונדרשים לדחיה של זמן הלימודים מעבר לזמן שכר נלמד. בין אם בגלל חוסר סנכרון עם המערכת החדשה ובין אם בגלל סיבות אחרות. בכל אופן, בגלל המחסור בנתונים, הטבלה נשענת על ההנחה לפיה מועד החלפת החוג גורר דחיה זהה בזמן הלימודים.

⁵⁴ עלות שנת לימוד לסטודנט חושבה לפי 9,979 ₪ בשנה. טרכטנברג, מנואל וויגדור, משה, (2012), *מכתב לנשיאי המוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה בנושא גובה שכר הלימוד במוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה לשנת הלימודים תשע"ג*, 28.8.2012.

⁵⁵ שכל הלימוד למכללות הלא-מתוקצבות חושב לפי 29,937 ₪ לשנה, שהם פי 3 משכר הלימוד המתוקצב [נ.ב.].

⁵⁶ שכר הלימוד למכללות האקדמיות לחינוך חושב לפי שכר לימוד אוניברסיטאי [נ.ב.].

טבלה 4: עלות אובדן הכנסה מעבודה לסטודנט

העלות חושבה לפי ההכנסה הציונית בשנה לבוגרי תואר ראשון מהמוסדות השונים, בשנה הראשונה שלאחר סיום הלימודים.⁵⁷ מעלות זו הוחסרו הכנסות של 52% מהסטודנטים שמרוויחים במוצע 3,100 ₪ בחודש,⁵⁸ למשל כך:

עלויות אי-הכנסה סמסטר א' = (מספר הסטודנטים שהחליפו חוג*הכנסה שנתית ממוצעת/2)-(מספר הסטודנטים שהחליפו חוג*52%*6*3100)

עלות אובדן הכנסה לשלוש שנים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שלוש שנים	עלות אובדן הכנסה לשנתיים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנתיים	עלות אובדן הכנסה לשנה * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנה	עלות אובדן הכנסה סמסטר א' * ⁵⁹ מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר סמסטר	הכנסה חציונית לשנה	
₪ 51,909,944	₪ 18,912,926	₪ 88,327,386	₪ 43,057,086	₪ 51,300	אוניברסיטאות
₪ 34,666,786	₪ 12,630,534	₪ 58,987,283	₪ 28,754,621	₪ 50,600	מכללות אקדמיות מתוקצבות
₪ 36,223,032	₪ 13,197,539	₪ 61,635,315	₪ 30,045,461	₪ 66,500	מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות
₪ 13,066,814	₪ 4,760,777	₪ 22,233,842	₪ 10,838,365	₪ 51,100	מכללות אקדמיות לחינוך
₪ 135,866,577	₪ 49,501,776	₪ 231,183,826	₪ 112,695,533		סך הכל
₪ 529,247,711					סך כל עלויות אובדן הכנסה לכל מחליפי החוגים

⁵⁷ הכנסה שנתית חציונית בעבודה לבעלי תואר ראשון שקיבלו את התואר בשנת 2004 ואינם סטודנטים לתואר שני, מתוך: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2009), *תעסוקה והכנסה מעבודה של מקבלי תואר ראשון 2000-2004*, ירושלים, לוח 10.g: הכנסה שנתית חציונית מעבודה בקרב מקבלי תואר ראשון, לפי שנת תואר, טווח שנים מקבלת התואר, תחום לימוד וסוג מוסד - http://www.cbs.gov.il/publications09/employ_degree04/pdf/t10c.pdf

⁵⁸ זוסמן נועם, טור-סיני, אביעד ורומנוב, דימיטרי, (2007), *תעסוקת סטודנטים לתואר ראשון והשלכותיה על מהלך לימודיהם*, נייר מדיניות מס' 31, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה: ירושלים, עמ' 15.

⁵⁹ עלות סמסטר חושבה לפי 6 חודשים של אי-תעסוקה ולא לפי 4.5 חודשים (שהם אורך סמסטר) משום שמרבית הסטודנטים לא מוצאים עבודה רצינית בחודשי הקיץ [נ.ב.].

טבלה 5 : אובדן תשלומי מס הכנסה למדינה

מס ההכנסה לשנה חושב לפי : שכר * גובה מדרגת מס הכנסה⁶⁰

אובדן תשלומי מס הכנסה יחושב לפי : מספר מחליפי החוגים * מס ההכנסה לשנה

מזה יוחסר מס הכנסה שנתי של 52% מהסטודנטים שעובדים בשכר ממוצע של 3,100 ₪ לפי : מספר

מחליפי החוגים * 52% * 3,720 ₪ (10% מתוך הכנסה ממוצעת של 3,100 כאמור לעיל*12 חודשים).

אובדן תשלומי מיסים לשלוש שנים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שלוש שנים	אובדן תשלומי מיסים לשנתיים * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנתיים	אובדן תשלומי מיסים לשנה * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר שנה	אובדן תשלומי מיסים לסמסטר * מספר הסטודנטים המחליפים חוג לאחר סמסטר	מס הכנסה לשנה	
₪ 5,190,994	₪ 1,891,293	₪ 8,832,739	₪ 4,305,709	₪ 5,130	אוניברסיטאות
₪ 3,465,791	₪ 1,262,730	₪ 5,897,219	₪ 2,874,726	₪ 5,059	מכללות אקדמיות מתוקצבות
₪ 3,717,938	₪ 1,354,598	₪ 6,326,259	₪ 3,083,871	₪ 6,775	מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות
₪ 1,306,517	₪ 476,018	₪ 2,223,104	₪ 1,083,700	₪ 5,110	מכללות אקדמיות לחינוך
₪ 13,681,241	₪ 4,984,638	₪ 23,279,321	₪ 11,348,006		סך הכל
₪ 53,293,206	סך עלות אובדן תשלומי מיסים				

⁶⁰ רשות המיסים בישראל, (2013), לוח עזר לחישוב מס הכנסה ממשכורת ושכר עבודה לחודש 1/2013 ואילך - <http://www.gov.il/NR/rdonlyres/32A93AA3-02A4-4901-ABF8-033365A71DB4/0/TaxTable2013.pdf>, תאריך אחזור : 3.7.2013.

נספח ב' – עלות החלופות

חלופה א' – סובסידיה לסדנאות "קרוב לבית"

עלות סבסוד סה"כ	עלות סבסוד פר סטודנט	1% מהסטודנטים המתחילים תואר I	מספר סטודנטים המתחילים תואר I ⁶¹	מספר סטודנטים	אחוז סטודנטים מתוך בני 20-29	מספר צעירים בני 20-29 (15%)	אוכלוסייה	מספר מועצות אזוריות	סבסוד	אשכול ⁶¹
189	1,350	0.14	14	56	4.26	1,314	8,761	2	90%	אשכול 1-2
882	1,350	0.65	65	261	11.03	2,369	15,794	3		
3,795	900	4.22	422	1,687	15.41	10,947	72,978	4	60%	אשכול 3-4
5,739	900	6.38	638	2,551	19.00	13,424	89,496	7		
2,465	450	5.48	548	2,191	22.11	9,909	66,063	8	30%	אשכול 5-6
5,205	450	11.57	1,157	4,626	21.80	21,222	141,480	10		
1,399	225	6.22	622	2,487	25.79	9,643	64,286	9	15%	אשכול 7-10
2,272	225	10.10	1,010	4,040	24.95	16,191	107,937	5		
983	225	4.37	437	1,747	27.40	6,376	42,504	5		
422	225	1.87	47	187	32.35	579	3,861	1		
נח 23,350		51	4,958	19,833		91,974	613,160	54		סך הכל

עלות סבסוד סה"כ	עלות סבסוד פר סטודנט	1% מהסטודנטים המתחילים תואר I	מספר סטודנטים המתחילים תואר I	מספר סטודנטים	אחוז סטודנטים מתוך בני 20-29	מספר צעירים בני 20-29 (15%)	אוכלוסייה	מספר מקומיות ועיריות	סבסוד	אשכול ⁶³
2,371	1,350	1.76	176	702	2.83	24,820	165,465	9	90%	אשכול 1-2
13,068	1,350	9.68	968	3,872	5.30	73,054	487,026	27		
11,965	900	13.29	1,329	5,318	7.43	71,569	477,127	36	60%	אשכול 3-4
47,986	900	53.32	5,332	21,327	11.30	188,734	1,258,228	24		
22,072	450	49.05	4,905	19,620	14.28	137,394	915,957	29	30%	אשכול 5-6
38,792	450	86.20	8,620	34,482	18.11	190,403	1,269,351	25		
15,257	225	67.81	6,781	27,123	22.47	120,709	804,729	17	15%	אשכול 7-10
21,166	225	94.07	9,407	37,629	27.89	134,921	899,470	18		
4,535	225	20.16	2,016	8,063	35.95	22,428	149,523	9		
380	225	1.69	169	676	39.55	1,710	11,398	3		
נח 177,592		397	39,703	158,812		965,741	6,438,274	197		סך הכל

⁶¹ המידע מעובד מתוך הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2006), **גודל האוכלוסייה וממוצעי המשתנים המשמשים לחישוב המדד, לפי אשכול, מתוך אפיון רשויות מקומיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה**, לוח 9. http://www.cbs.gov.il/www/publications/local_authorities06/local_authorities_h.htm

⁶² חושב לפי הזמן הממוצע לסיום התואר הראשון - 4 שנים. לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הודעה לעיתונות: "השכלה גבוהה בישראל - נתונים על מקבלי תארים אקדמיים לרגל סיום שנת הלימודים", הודעה 174/2013, 27.6.2013, עמ' 1.

⁶³ המידע מעובד מתוך הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2006), **גודל האוכלוסייה וממוצעי המשתנים המשמשים לחישוב המדד, לפי אשכול, מתוך אפיון רשויות מקומיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה**, לוח 3.

עלות מימון הסדנה לכל אחוז מהסטודנטים המתחילים תואר ראשון – **200,942** ₪ בכל שנה (עלות הסבסוד במועצות האזוריות + עלות הסבסוד במועצות המקומיות ועירויות, או 177,592 ₪ + 23,350 ₪).

עלות המנגנון, דהיינו אדם העובד במשרד הכלכלה במשרה מלאה ואחראי על אישור הסדנאות והעברת הכסף לעירויות – כ-**120,000** ₪ בשנה (לפי עלות משכורת של 10,000 ₪ בחודש)

עלות מחקר ההערכה – כ-**100,000** ₪ באופן חד-פעמי

עלות מימון ל-24% מהסטודנטים-לעתידי – **4,942,608** ₪ בשנה + **100,000** ₪ למחקר הערכה חד-פעמי.

נספח ג' – ניתוח רגישות

כאמור, ניתוח הרגישות בוצע לציונים שניתנו בכלל ההחלטה לצורך בחינת העמידות של החלופה הנבחרת. הורדה של ציוני היעילות, הישימות וההשפעות החיצוניות (כל שינוי באופן נפרד) של חלופת הרחבת תכנית "הישגים" ב-20% מובילה לציון כללי שווה לחלופת הרחבת תכנית "הישגים" וחלופת תמרוץ יזמות. רק כאשר ירד ציון הישימות או היעילות ב-40% חלופת הרחבת תכנית הישגים קיבלה ציון כללי נמוך משל תמרוץ היזמות.

הורדה של ציון היעילות ב-20% (נקודה אחת בסולם 1-5):

תמרוץ יזמות	הרחבת תכנית "הישגים"	סובסידיה לסדנאות	משקל	פרמטר
5	1	2	30%	עלות
4	5	3	30%	ישימות
2	4	5	30%	יעילות
2	5	1	10%	השפעות חיצוניות
3.5	3.5	3.1	100%	ציון החלופה

הורדה של ציון הישימות ב-20%:

תמרוץ יזמות	הרחבת תכנית "הישגים"	סובסידיה לסדנאות	משקל	פרמטר
5	2	2	30%	עלות
4	4	3	30%	ישימות
2	4	5	30%	יעילות
2	5	1	10%	השפעות חיצוניות
3.5	3.5	3.1	100%	ציון החלופה

הורדה של ציון ההשפעות החיצוניות ב-20%:

תמרוץ יזמות	הרחבת תכנית "הישגים"	סובסידיה לסדנאות	משקל	פרמטר
5	2	2	30%	עלות
4	5	3	30%	ישימות
2	3	5	30%	יעילות
2	5	1	10%	השפעות חיצוניות
3.5	3.5	3.1	100%	ציון החלופה

הורדה של ציון הישימות ב-40% (שתי נקודות בסולם של 1-5):

תמרוץ יזמות	הרחבת תכנית "הישגים"	סובסידיה לסדנאות	משקל	פרמטר
5	2	2	30%	עלות
4	3	3	30%	ישימות
2	4	5	30%	יעילות
2	5	1	10%	השפעות חיצוניות
3.5	3.2	3.1	100%	ציון החלופה

הורדה של ציון היעילות ב-40%:

תמרוץ יזמות	הרחבת תכנית "הישגים"	סובסידיה לסדנאות	משקל	פרמטר
5	2	2	30%	עלות
4	5	3	30%	ישימות
2	2	5	30%	יעילות
2	5	1	10%	השפעות חיצוניות
3.5	3.2	3.1	100%	ציון החלופה

נספח ד' – תועלת החלופות

חישוב תועלת חלופה א' - סובסידיה לסדנאות "קרוב לבית"

עלות הסדנאות הינה 4,942,608 ₪ בשנה (ראו נספח ב'). מימון זה יאפשר לתת שירות ייעוץ ל-24% מכלל הסטודנטים שמתחילים ללמוד בכל שנה שהם כ-13,330 סטודנטים. לפי הערכה של פרופ' איתמר גתי, ייעוץ והכוונה מהסוג המוצע בחלופה זו צפוי לצמצם את שיעור מחליפי החוגים בקרב הנועצים בכ-2/3.⁶⁴ כלומר, במקום ש-27% מהם יחליפו חוג (שיעור מחליפי החוגים כיום), שהם כ-3,600 סטודנטים, רק כ-9% מהם יחליפו חוג, כלומר 1,200 סטודנטים. ההפרש הוא 2,400 סטודנטים, שהם כ-4.3% ממחליפי החוגים כיום. בהינתן שעלות ההחלפה המשקית היא כ-1,031,400,000 ₪, צמצום ההחלפה ב-4.3% (שהם כמעט 10% ממחליפי החוגים כיום) משמעותה חיסכון משקי של כ-44,350,000 ₪ וחסכון תקציבי של 10,520,000 ₪. כלומר, היחס בין העלות התקציבית למשרד הכלכלה ובין החיסכון התקציבי הוא 1:2.1 (או 5:10.52) והיחס בין העלות המשקית (כלל הגופים המשקיעים בתכנית) והתועלת למשק הינו: 1:2.8 (או 16:44.35).

חישוב תועלת חלופה ב' – מימון תואם להרחבת תכנית "הישגים"

תכנית "הישגים" ממומנת כיום בסך של כ-6 מיליון ₪ ומעניקה ייעוץ אקדמי לכ-3,000 צעירים מידי שנה.⁶⁵ מתן מימון תואם לתוספת תקציב מהגופים המממנים עד לגובה של 5 מיליון ₪ יגדיל את ההון שיעמוד לרשות התוכנית לכ-16 מיליון ₪ בשנה⁶⁶ ויאפשר מתן שירות לכ-16% מהצעירים שהם כ-8,890 סטודנטים. לפי הערכה של פרופ' איתמר גתי, ייעוץ והכוונה מהסוג המוצע יצמצם את שיעור מחליפי החוגים בקרב הנועצים בכ-2/3. כלומר, במקום ש-27% מהם יחליפו חוג (שיעור מחליפי החוגים כיום), שהם כ-2,400 סטודנטים, רק כ-9% מהם יחליפו חוג, שהם כ-800 סטודנטים. ההפרש הוא 1,600 סטודנטים, שהם כ-2.9% ממחליפי החוגים כיום. בהינתן שעלות ההחלפה המשקית היא כ-1,031,400,000 ₪, צמצום ההחלפה ב-2.9% (שהם למעלה מ-10% ממחליפי החוגים כיום) משמעותה חיסכון משקי של כ-29,910,000 ₪ וחסכון תקציבי של כ-7,094,000 מיליון ₪. כלומר, היחס בין העלות התקציבית למשרד הכלכלה והחסכון התקציבי (התועלת) הינו 1:1.4 (או 5:7.09) והיחס בין העלות המשקית (כלל הגופים המשקיעים בתכנית) והתועלת למשק הינו: 1:1.9 (או 16:29.9).

⁶⁴ שיחה עם פרופ' איתמר גתי, 3.7.2013.

⁶⁵ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, (2012), *שנתון סטטיסטי לישראל 2012*, 63, ירושלים, לוח 8.49 - סטודנטים בשנה ראשונה לתואר ראשון באוניברסיטאות, במכללות אקדמיות ובמכללות אקדמיות לחינוך שנבחנו בבחינה פסיכומטרית, לפי תחום לימוד.

⁶⁶ כ-6 מש"ח תקצוב נוכחי + 5 מש"ח תקצוב נוסף מהגופים השותפים + 5 מש"ח מימון תואם של משרד הכלכלה [נ.ב.].

נספח ה' – מיפוי השחקנים

תיאור הלקוח

במשרד הכלכלה מרוכזים כלים לעידוד הצמיחה הכלכלית של ישראל, והוא מתמקד, בין היתר, במיצוי פוטנציאל ההון האנושי והשבחתו.⁶⁷ שר הכלכלה, ח"כ נפתלי בנט, הכריז ב-1 במאי 2013, שמשרדו נרתם לסיוע לצעירים בבחירת מקצוע לימודים ואף יזם הקמת אתר אינטרנט שמפרט את מרבית המקצועות, רמת הביקוש שלהם, שכר ראשוני, שכר ממוצע ועוד, מתוך הבנה שבחירת תחום הלימודים וההכשרה האקדמית הינה חיונית להשתלבות מוצלחת של צעירים בשוק העבודה ולתרומתם לפריונה הכלכלי של המדינה.⁶⁸

משרד החינוך אחראי על מערכת החינוך ועל מוסדות החינוך בישראל ובכלל זאת ההשכלה הגבוהה. שר החינוך, ח"כ הרב שי פירון, עומד בראש המל"ג, אשר מתווה את מדיניות מערכת ההשכלה הגבוהה. משרד החינוך מתקצב את המכללות להוראה והמל"ג מתקצבת את האוניברסיטאות והמכללות המתוקצבות.⁶⁹ המל"ג תומכת במימון תכנית "הישגים" ולאחרונה אף החליטה על הרחבת התכנית במגזר הערבי.⁷⁰ מעורבות משרד החינוך והמל"ג חיוני לצורך יישום המדיניות, בפרט במעורבות נציגיה בוועדה המקצועית ובפרסום במוסדות האקדמיים. בטווח הארוך שיתוף הפעולה בין משרד הכלכלה ומשרד החינוך הכרחי לשם הטמעת ראייה כוללת של מעבר הצעירים בישראל מהתיכון, דרך ההשכלה הגבוהה ועד לשוק העבודה.

להלן טבלת מיפוי השחקנים הרלוונטיים ליישום המדיניות.

⁶⁷ אתר משרד הכלכלה, אודות, דבר שר הכלכלה – נפתלי בנט - <http://www.moital.gov.il/NR/exeres/28732DC7-C55A-4C27-B83B-D03F7E56BC5C.htm>, תאריך אחזור: 1.7.2013

⁶⁸ סוקולוב, מוטי, **טובעים במידע: עזרו לסטודנטים לבחור מה ללמוד**, ידיעות אחרונות - <http://www.ynet.co.il/articles/0.7340.L-4376859.00.html>, תאריך פרסום: 7.5.2013, תאריך אחזור: 8.5.2013.

⁶⁹ אתר המועצה להשכלה גבוהה, אודות, רקע והיסטוריה - http://che.org.il/?page_id=392, תאריך אחזור: 1.7.2013

⁷⁰ שביב ואח', 2013.

נספח ה' - מיפוי שחקנים

<p>שחקן</p>	<p>מידע כללי</p>	<p>ערכים: מהם הערכים שמנחים את השחקן בעמדותיו ובמעשיו?</p>	<p>אינטרסים: מהם האינטרסים הכלליים של השחקן שעשויים לבוא לידי ביטוי בעיצוב עמדתו על המלצת המדיניות?</p>	<p>עמדה ביחס להמלצת המדיניות</p>	<p>משאבים: מה מקורות הכוח של השחקן ביחס להמלצת המדיניות?</p>	<p>שיח: מהו שיח המדיניות בו מצוי השחקן? אם רגיש לשיח מסוים?</p>
<p>המועצה להשכלה גבוהה</p>	<p>המועצה להשכלה גבוהה עוסקת בכל ענייני ההשכלה הגבוהה בישראל, לרבות קביעת מדיניות, פיתוח ושמירה על איכות המערכת האקדמית, הכרה במוסדות לימוד ועוד.</p>	<p>ערכי המועצה קידום ההשכלה הגבוהה והנגשתה לאוכלוסיות פריפריאליות.</p>	<p>למלי"ג יש אינטרס להשקיע בהכוונת צעירים משום שחלק מעלות החלפת החוגים מושטת על המועצה על ידי סבסוד הלימודים הגבוהים. כמו כן, למועצה יהיה אינטרס להרחיב את סמכויותיה, אחריותה ושליטתה על התכנית.</p>	<p>תמיכה - המלי"ג תומכת בתוכנית הישגים ואף מעוניינת להרחיב אותה למגזר הערבי.</p>	<p>לרשות המועצה עומדים משאבים כלכליים, כמו גם סמכות וידע רב בכל הנוגע להשכלה גבוהה.</p>	<p>שיח המדיניות הוא חברתי-כלכלי ומתמקד במודרניזציה, צמיחה כלכלית ושוויון.</p>
<p>מרכזי הצעירים</p>	<p>מרכזי צעירים מספקים מענה כולל ומוסדר לצרכי הצעירים ביישובים בהם הם גרים במטרה להבטיח את מיצוי הפוטנציאל האישי של צעירים בישראל. תכנית הישגים פועלת כיום בכל מרכזי הצעירים. המרכזים ממומנים על ידי הרשויות המקומיות, משרדי ממשלה (המשרד לפיתוח הנגב והגליל, המשרד לקליטת עלייה, משרד הבינוי והשיכון, משרד הכלכלה, ומשרד הביטחון והמלי"ג), וקרנות (קרן גנדיר, קרן גרוס, קרן גלנקור, קרן הידידות, הסוכנות היהודית וגיוינט ישראל).</p>	<p>מיצוי פוטנציאל הצעירים בישראל</p>	<p>הרחבת היקף הפעילות המתקיימת במרכזי הצעירים והיצע השירותים הניתן בהם במטרה למצב אותם כמרכז הנותן מענה מקיף ורלוונטי לכל צרכי הצעירים.</p>	<p>תמיכה - כלל הגופים המממנים את מרכזי הצעירים תומכים בקיומה של תכנית הישגים.</p>	<p>מקורות הכוח העומדים לרשות מרכזי הצעירים הם תמיכה כלכלית ורוח גבית מצד הרשויות המקומיות, הממשלה והגיוינט, כמו גם היכרות עם צרכי הצעירים בשטח.</p>	<p>שיח המדיניות הוא חברתי - קידום הצעירים ומענה לצרכיהם.</p>

נספח ה' - מיפוי שחקנים

<p>שיח המדיניות הוא אקדמי וחברתי.</p>	<p>משאביו של פרופ' גתי הם הידע הרב, הניסיון והמומחיות שלו בנושא הכוונה בבחירת תחום לימודים ומקצוע.</p>	<p>תמיכה</p>	<p>האינטרס הוא קידום תכנית "הישגים" על פני תכניות מדיניות אחרות.</p>	<p>קידום בחירת תחום לימודים באופן מושכל.</p>	<p>פרופ' איתמר גתי הינו מומחה ליעוץ והכוונה בבחירת תחום לימודים ומקצוע. פיתח את אתר "כיוונים לעתיד" ואת "משיב - המבדק", מערכת ממוחשבת לסיוע בקבלת החלטות בנוגע לקריירה.</p>	<p>תכנית "הישגים" - יו"ר ועדת ההיגוי</p>
<p>שיח המדיניות של הרשויות המקומיות הוא חברתי וכלכלי (מתמקד במחסור בתקציבים). שיח של הגברת התקצוב של השלטון המרכזי לשירותים ברמה המקומית עשוי לגייס את הרשות להפעלת המדיניות.</p>	<p>לכל רשות מקומית משאבים שונים, אולם למרבית הרשויות המקומיות נכסים פיזיים זמינים שיכולים להוות האכסניה למרכז הצעירים והפעלת תכנית הישגים בתוכו. מעבר לכך יש לכל רשות גישה למערכת החינוך הפורמלית והבלתי-פורמלית, מידע על הצעירים החיים בה ועוד.</p>	<p>תמיכה, אולם תיתכן שונות באופן התרומה ליישום המדיניות, בהתאם למשאבי הרשות.</p>	<p>האינטרס של כל רשות מקומית הינו קבלת תקציב ממשלתי גבוה ככל הניתן וחיזוק התדמית שלה בעיני תושביה ויתר האוכלוסייה על מנת למשוך אליה יותר תושבים.</p>	<p>הערך המרכזי של הרשויות הוא מתן שירות מיטבי למרב התושבים.</p>	<p>בישראל ישנן 256 רשויות מקומיות, ב-45 מהן פועלים מרכזי צעירים. העיריות והמועצות המקומיות מאוגדות במסגרת "מרכז השלטון המקומי בישראל", אולם שיתוף הפעולה עם מרכזי הצעירים נבנה באופן פרטני יחד עם כל רשות מקומית.</p>	<p>רשויות מקומיות</p>
<p>חברתי וכלכלי המתמקד בפיתוח הפריפריה הגאוגרפית.</p>	<p>לרשות המשרד עומד תקציב של כ-200 מיליון ₪. כמו כן, ועדת השרים לפיתוח הנגב והגליל, בראשות השר לפיתוח הנגב והגליל, משמשת כלי בקבלת החלטות רוחביות והעברת תקציבים לפעולות פיתוח בנגב ובגליל.</p>	<p>תמיכה</p>	<p>הגדלת הקצאת התקציבים לתכניות בנגב ובגליל, ובפרט למרכזי הצעירים.</p>	<p>קידום הנגב והגליל</p>	<p>המשרד הוקם בשנת 2005 במטרה לקדם ולפתח את הנגב והגליל באמצעות בניית תשתית לטיפול בתחומי התעסוקה והתעשייה, דיור והתיישבות, חינוך וחברה בנגב ובגליל. בהחלטת ממשלה 1199 (נג.9) מיום 7.1.2010, הוחלט לתמוך בהקמת והפעלת מרכזי הצעירים הפועלים בנגב ובגליל כשותפות בין הממשלה, הרשויות המקומיות והגיוינט.</p>	<p>המשרד לפיתוח הנגב והגליל</p>

נספח ה' - מיפוי שחקנים

<p>שיח המדיניות הוא חברתי ומוכוון אוכלוסיות מוחלשות.</p>	<p>לגיוינט ניסיון, ידע ויכולת בייזום, תכנון, פיתוח והנעת תכניות, שירותים ותהליכים, מתוך ראייה מערכתית כוללת וארוכת טווח. כמו כן, לגיוינט משאבים כלכליים ואפשרות לגיוס כסף נוסף (גם אם באופן מוגבל) מיהדות התפוצות. הגיוינט מפנה את עיקר פעילותו במרכזי הצעירים לטובת פיתוח והדרכה מקצועית של מנהלי המרכזים והרכזים המקצועיים.</p>	<p>תמיכה - הגיוינט תומך במרכזי הצעירים ובתכנית הישגים הן מהפן הכלכלי, הן מהפן המקצועי של פיתוח התכנית ויישומה בשטח. יקבלו בחיוב את התגייסות משרד הכלכלה לתכנית, אולם ייתכן שירצו להפחית בהדרגה את מימון התכנית על מנת למסדה ולהעבירה לידי המדינה באופן מלא.</p>	<p>האינטרס של הגיוינט הוא מיסוד תוכניותיו והעברתן לטיפול הבלעדי של המדינה. אינטרס זה עשוי להשפיע על עיצוב שותפות הגיוינט במדיניות כזמנית בלבד.</p>	<p>ערכי הגיוינט הינם בניית חברה איתנה בישראל דרך חיזוק מערך השירותים החברתיים ואוכלוסיות מוחלשות בישראל.</p>	<p>גיוינט ישראל הוא הזרוע של ארגון הגיוינט העולמי - ארגון יהודי-אמריקאי שמסייע ליהודים ולקהילות יהודיות ברחבי העולם. הגיוינט פועל למען האוכלוסיות החלשות ו/או המתקשות בקליטה או בתפקוד החברתי בישראל ולאנשי המקצוע המסייעים להן.</p>	<p>גיוינט ישראל</p>
<p>שיח המדיניות של היחידה הינו סיוע וקידום חיילים משוחררים.</p>	<p>משאבי היחידה מדולדלים הן מבחינה כספית, הן מבחינת יכולת להניע פרויקטים. סבירות נמוכה שיקצה משאבים נוספים לתכנית.</p>	<p>משרד הביטחון תומך כיום בתכנית הישגים אולם בהיקף מוגבל. ייתכן שכלפי חוץ יתמוך בהחלטה אולם למעשה, בטווח הארוך, ינסה לטרפד את הרחבתה משום שמעבירה סמכויות הכוונה של חיילים משוחררים מהיחידה לגוף אחר.</p>	<p>האינטרסים של היחידה עשויים לבוא לידי ביטוי בהעדפה של הפניית תקציבים למשוחררי צה"ל והשירות הלאומי/אזרחי על פני צעירים שלא שירתו.</p>	<p>ערכי היחידה הינם קידום התעסוקה וההשכלה של חיילים משוחררים, בפרט בפריפריה.</p>	<p>היחידה להכוונת חיילים משוחררים מסייעת לחיילים משוחררים להשתלב בחיים האזרחיים באמצעות מתן יעוץ והכוון אישיים, הדרכה, הסברה וסיוע כספי לזכאים.</p>	<p>משרד הביטחון - היחידה להכוונת חיילים משוחררים</p>

נספח ה' - מיפוי שחקנים

<p>שיח המדיניות של קרן גרוס הוא חברתי.</p>	<p>לקרן ידע רב בכל הנוגע לצרכי חיילים משוחררים, בפרט באשר להשכלה ותעסוקה. הקרן מפעילה מזה מספר שנים סדנאות הכנה לאזרחות למשתחררים, מעורבת בהפעלת רכזי הישגים במרכזי הצעירים ותומכת בהכשרת רכזי הישגים. גוף מרכזי שמשמר בתוכו ידע על החיילים המשוחררים ויוצא אל השטח כדי להבין את הצרכים המתפתחים שלהם.</p>	<p>תמיכה</p>	<p>האינטרסים של הקרן עשויים לבוא לידי ביטוי בהעדפה של הפניית תקציבים למשוחררי צה"ל והשירות הלאומי/אזרחי על פני צעירים שלא שירתו.</p>	<p>ערכי הקרן הינם קידום חיילים משוחררים.</p>	<p>קרן גרוס הוקמה בשנת 1988 מתוך מגמה לסייע בידי משוחררי צה"ל והשירות הלאומי/אזרחי להשתלב בחיים האזרחיים. הקרן פועלת באמצעות מתן מלגות לכל סוגי הלימודים. כמו כן, הקרן יוזמת, בונה ותומכת בפרויקטים ותוכניות המקדמות חיילים משתחררים ומשוחררים. בעשור האחרון הפנתה הקרן משאבים רבים יותר להפעלת סדנאות וקורסים של הכנה לחיים האזרחיים, ביחד עם צה"ל, משרד הביטחון והרשויות המקומיות. הקרן תומכת בתכנית הישגים הן מבחינת מימון התכנית והן מבחינת פעולות היקפיות לתכנית כמו סדנאות הכוונה למשתחררים.</p>	<p>קרן גרוס</p>
<p>שיח המדיניות של שיקום שכונות הוא חברתי ובעיקר מתמקד בשוויון ונגישות.</p>	<p>תמיכת משרד השיכון במרכזי הצעירים בכלל ובתכנית הישגים בפרט עומדת כיום על 1 מיליון ₪.</p>	<p>תמיכה תוך ניסיון לדחוף לכך שמרכזי צעירים חדשים ובמסגרתם תכנית הישגים יוקמו בשכונות ובערים שבהן פועל פרויקט שיקום שכונות.</p>	<p>האינטרסים של שיקום שכונות עשויים לבוא לידי ביטוי בהעדפה של הפניית התקציבים למרכזי צעירים בשכונות מוחלשות או בערים שבהן נמצאות שכונות מוחלשות.</p>	<p>הערך המרכזי של פרויקט שיקום שכונות הינו פיתוח הון חברתי ואנושי בקרב תושבי השכונות.</p>	<p>פרויקט שיקום שכונות פותח במטרה לחולל שינוי חברתי בשכונות וביישובים מוחלשים. הפרויקט מפעיל שני תחומים - פיזי וחברתי. התחום החברתי, שמטעמו התמיכה במרכזי הצעירים, פועל ב-94 שכונות ויישובים ברחבי הארץ. שיתוף הפעולה של שיקום שכונות עם תכנית הישגים נועדה להעניק כלים לצעירים שיאפשרו להם להתפתח ולקדם את עצמם ואת סביבתם.</p>	<p>משרד השיכון - שיקום שכונות</p>

נספח ה' - מיפוי שחקנים

<p>אלומה</p> <p>אלומה הינה עמותה שהוקמה לפני כ-30 שנה על ידי חברי הקיבוץ הדתי כמדרשה לקידום ערכי הדמוקרטיה והיהדות. בשני העשורים האחרונים העמותה יוזמת ומפעילה תוכניות חינוכיות שעיקרן הוא הרחבת מעגל המשרתים בשירות צבאי או לאומי וליווי בוגרי התוכניות לרכישת השכלה גבוהה, תעסוקה הולמת השכלה ואזרחות פעילה. אלומה הינה הגוף המבצע של תכנית הישגים במגזר היהודי והיא המעסיקה בפועל את רכזי הישגים במרכזי הצעירים.</p>	<p>מעורבות חברתית וזהות יהודית. העמותה מקדמת שירות לאומי/צבאי משמעותי וחיים אזרחיים משמעותיים בקרב צעירים בישראל.</p>	<p>הרחבת מעגל המשרתים את המדינה וסיוע להם לאחר שחרורם. אינטרסים אלה עשויים לבוא לידי ביטוי בהעדפה של הפניית תקציבים למשוחררי צה"ל והשירות הלאומי על פני צעירים אחרים.</p>	<p>תמיכה</p>	<p>משאבי העמותה הינם משאבים כלכליים שמקבלת לצורך ביצוע התכנית מיתר הגופים והאחריות על העסקת רכזי הישגים.</p>	<p>שיח המדיניות מתמקד בתרומה לחברה ולמדינה. העמותה עשויה להיות רגישה לשיח של קידום אוכלוסיות שאינן תורמות למדינה על ידי שירות.</p>
<p>אלפנאר</p> <p>אלפנאר הינה חברה לתועלת הציבור שמטרתה להגדיל את שיעור התעסוקה בחברה הערבית. את העמותה הקים גיוינט ישראל בינואר 2013 על מנת להפעיל את מרכזי התעסוקה במגזר הערבי ברחבי הארץ. אלפנאר היא הגוף המבצע של תכנית הישגים במגזר הערבי והיא המעסיקה בפועל את רכזי הישגים, שפועלים ויפעלו במסגרת 21 מרכזי הכוון תעסוקתיים במגזר.</p>	<p>ערכי אלפנאר הם הגדלת שיעור ההשתתפות ואיכות התעסוקה בקרב החברה הערבית בכלל ונשים ערביות בפרט.</p>	<p>השמה של רכזי הישגים בכל אחד מ-21 מרכזי הכוון הקיימים והעתידיים.</p>	<p>תמיכה</p>	<p>משאבי העמותה הינם משאבים כלכליים שמקבלת לצורך ביצוע התכנית מיתר הגופים והאחריות על העסקת רכזי הישגים.</p>	<p>שיח המדיניות מתמקד בשוויון ונגישות לצורך קידום תעסוקה במגזר הערבי.</p>

נספח ה' - מיפוי שחקנים

<p>שיח מדיניות כלכלי, של מצוקה תקציבית. רגישות לשיח מדיניות שמטיל עליהן את האחריות לנושא.</p>	<p>גישה לסטודנטים-לעיתיד, שליטה דה-פקטו על המוסדות המתוקצבים להשכלה גבוהה</p>	<p>תמיכה, משום שמודל התקצוב הנוכחי "קונס" את המוסדות על דחיית מועד סיום לימודים.</p>	<p>צמצום החלפת החוגים בכדי לחסוך בתקציבים ולייעל את השימוש במשאבים קיימים.</p>	<p>קידום מחקר ומתן השכלה גבוהה</p>	<p>האוניברסיטאות והמכללות המתוקצבות מפוקחות ומתוקצבות על ידי המל"ג. ישנן 9 אוניברסיטאות שעוסקות במחקר ובמתן השכלה גבוהה ו-45 מכללות מתוקצבות, מתוכן 24 מכללות להכשרת מורים.</p>	<p>האוניברסי-טאות והמכללות המתוקצבות</p>
<p>שיח מדיניות כלכלי ששם דגש על רווחים.</p>	<p>תקציבים ושליטה על מוסדות הלימוד.</p>	<p>אדישות או התנגדות "מאחורי הקלעים" משום ככל שהסטודנט מאריך את לימודיו כך גדלה הכנסתם.</p>	<p>לא לצמצם את החלפת החוגים משום שככל שמשך הלימודים ארוך יותר, כך ההוצאה הכספית של הסטודנט במוסד גדולה יותר.</p>	<p>רווח כלכלי</p>	<p>המכללות הלא-מתוקצבות (המכללות הפרטיות) מפוקחות על ידי המל"ג אך מממנות את פעילותן משכר לימוד ולא מסיוע ממשלתי. בישראל ישנן 16 מכללות פרטיות.</p>	<p>המכללות הלא-מתוקצבות</p>
<p>שיח המדיניות הינו כלכלי</p>	<p>גישה ישירה ואינטנסיבית לצעירים שנמצאים בתהליך ההכנה ללימודים אקדמיים; מיתוג צעיר שמדבר ב"שפה של צעירים</p>	<p>תמיכה, בהינתן שלא דורש מהם משאבים</p>	<p>הגדלת מספר הלומדים במכוני הפסיכומטרי</p>	<p>רווח כלכלי</p>	<p>הבחינה הפסיכומטרית הינה תנאי לכניסה למרבית המוסדות להשכלה גבוהה. כיום פועלים מכוני פסיכומטרי רבים, אך מספר מכוניים גדולים חולשים על מרבית שוק ההכנה והם: "קידום", "לחמן", "היי-קיו" ו"יואל גבע". כולם משתמשים בפלטפורמה מקוונת לצורך העברת חלק מחומרי הלימוד.</p>	<p>מכוני ההכנה לפסיכומטרי</p>
<p>שיח המדיניות הוא חברתי ומוכוון אוכלוסיות מוחלשות.</p>	<p>לקרן קיסריה משאבים פיננסיים שיאפשר תמיכה כלכלית במדיניות. כמו כן, לקרן ניסיון בהפעלת פרויקטים לקידום ההשכלה הגבוהה ועבודה עם צעירים/ות בגילאי ה-20.</p>	<p>תמיכה במידה וישתלבו ביישום המדיניות. אדישות או תמיכה עקרונית במידה ולא ישתלבו.</p>	<p>קידום ושילוב פרויקטים קיימים של הקרן בכל תכנית מדיניות חדשה או אחריות על ניהול חלק מתכנית המדיניות</p>	<p>קידום ההשכלה הגבוהה בישראל</p>	<p>הקרן תורמת לקידום ועידוד ההשכלה הגבוהה בישראל. בין היתר, מפעילה תוכניות לקידום מצוינות אקדמית, מיצוי השכלה גבוהה, מעורבות ויזמות חברתית ועוד.</p>	<p>קרן רוטשילד קיסריה</p>